

Orth. כשר cégek Budapesten:

Vendéglők:

Tauber Adolf orth. כשר étterme a régi uccsi helyiségben VII., Rombach u. 16. ufonnan elegánsan berendezve megnyit. — Elsőrangú ellátás igen kedvezményes áron. Naponként menü. — Lakodalmakra külön helyiségek állnak rendelkezésre. A tisztelt vendégek szíves további támogatását kéri.

Schlesinger ÉTTEREM

VI., Vilmos császári 19 A legelőkelőbb orth. כשר étterem az országban. Külön terem lakodalmak és ünnepek részére. Vállal rendezést házon kívül is. Előfizetések mérsékelt árban.

FRÄNKEL-féle orth. כשר buffet és étterem reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legizetesebb házikoszi és süteménykülönlegességek. Előfizetőknek étlap szerint a legméréskeltebb árban. Budapest, VII., Rombach ucca 12. Telefon: József 123-07.

Ehrentfreund Eliás Wesselényi-u. 13. Orth. כשר baromfi, sajt, vaj és mindenféle fűszeraru legolcsóbb árban kapható.

Legolcsóbb orth. kóser étkezde Győződjön meg Salamon jó és izletes házikosztjáról. Előfizetők előnyben részesülnek Király ucca 8. I. 42. Bokereskedők:

UJ BOPINCE!! Orth. כשר kitűnő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók. Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.

12.000 korona 1 liter orth. כשר kitűnő zamatu 10 fokos fehér asztali bor. BLAU MIKSA orth. כשר italok, felvágottak és tejtermékek VII., DOB-UTCA 32. elárulohelye. Címre és házszámra tessék figyelni!!! Hitközségi alkalmazoitknak árengedmény.

WEISZ MÓR „MICHJO” orthodox כשר „MICHJO” keksz-, kéiszersült- és teasütemény-gyára Budapest, VII., Dob ucca 22 szám. Telefon: 123-65. תחת השגחת בית דין צדק דמואל יראים בודאפשט. Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

PANETH-féle orth. כשר SZALÁMIGYÁR DEBRECEN. Ajánlja elismerten legjobb szálemi, füstölthús és virstli-gyártmányait a legolcsóbb napi árak — mellett. — Szétküldés postacsomagokban. Cim: Paneth, szalámigyár Debrecen. Telefon: 7-22.

Ezüst evőeszközök, dísz tárgyak, gyertyatartók, Menorék כלי קודש más választékban gyári árban kaphatók. SCHLEIFER EZÜSTÁRU GYÁR II., KAZINCZY UCCA 14. TELEFON: JÓZSEF 135-28.

Apró Hirdetések.

Hirdetési díjazás: Minden szó egyszeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Álláskeresőknek 1000. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip-utca 10. Jelíges felvelek hettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság. NTELLIGENS, jesivat végzett iatalember, benősülné jobb kereskedő családba. Ajánlatokat 27 éves vallásos jelígere a kiadóhivatalba kéri. NOSULNE önálló 28 éves, vallásos kereskedő, megfelelő hozománnyal. „Jövő” jelígere a Zsidó Újság kiadóhivatalba. Házasságközvetítés ügyében a legelőkelőbb és legvállalósabb családok is legnagyobb bizalommal fordulhatnak hozzám. Benedikt Jenő Székesfehérvár. 34 EVES, csinos, magas urinó, férjhez menne negyven év körüli, vallásos intelligens özvegyhez. Azon uriember, ki gyermekének jó anyát, magának jó, gondos feleséget óhajti, írjon „Megértő” jelígere a lap kiadóhába.

gyászévben helyben ugyszintén a vidékről, valamint Budapestén corepetitóri állást elemi- és alsó középiskolai tanulók mellé a hit-tanból és a többi tantárgyakból, elfogad bármely (szombaton szünetelő) bizalmi állást. BELVÁROSI női kalap-szalomba tanulóleány fizetéssel felvételt József-tér 12. Női kalapszalom. JÓHANGU כחור kiképezheti magát „Ezer”-ban és azonnal állás-hoz juthat. — Felvilágosítást ad Kohn Mór metsző, Nyiregyháza. FÜSZERNAGYKERESKEDÉS vidéken keres 8-10 évi gyakorlattal bíró izr. magyar-német gyors-és gépirónót, aki a könyvelésben is teljes jártassággal bír. — Magyar-német nyelven írt részletes ajánlkozások „F. B. 30” jelígere a kiadóhivatalba kéretnek. Különféle. ORTH. családnál fiatalabb fiú, vagy leány lakást kaphat olcsó áron. Esetleg kosztot is. Moskovitz Jakabné VII. Jósika-u. 10. IV. 38. ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatalembert kvártélyra, esetleg kosztra is. Schwarczné, Hájos-ucca 26. DEBRECEN állomásnál elvesszett: talisz ezüst hatorával, 2 pár fillin selym zsinórral és egy kis Titem. Aki esetleg megtalálta, megvette, vagy tudomással bír róla, értesse a tulajdonost Weisz Jeaót, Nagylétán.

Nyomatott Katzburg testvérek könyvnyomdájában, Budapest, VII., Akácia ucca 45. — Felelős Katzburg Manó.

ZSIDÓ ÚJSÁG בעיה

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. TELEFON: József 125-90. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG LIPÓT ELŐFIZETESI DIJ: 1 EVRE K 240.000 „ „ 1/2 „ K 120.000 „ „ 1/4 „ K 60.000 Postachequekonto szám: 50.791.

A tusakodás szenvedő hősei.

Ha hetekkel ezelőtt még gnyulódní lehetett a zsidógyűlölőknek ama erőlködése, hogy a frankhamisitási ügyben zsidó vonatkozásokat találjanak, akkor jelenleg a helyzet megfordult. Maholnap kénytelenek leszünk kutatni a zsidó-ügy frankhamisitási vonatkozásai után. A zsidó kérdés feszegetése közben ugyanis már el is felejtjük, hogy tulajdonképpen a frankhamisitás ügye a mi élető problémánk, nem pedig Vázsonyi Vilmos zsidó volta. A konzervatív Budapesti Hirlap példalódzik az antiszemita hullámmal, a mely okvetlenül bekövetkezik a demokrata vezér működése nyomán. Gróf Károlyi Imre azután megírta levelét, a melyben a miniszterelnököt lemondásra szólítja fel. Kész volt a felelet: a miniszterelnök a válaszában, Károlynak a „Jakob hangja” szerepét játszatja, ellenben Vázsonyit mint Ézsau kezét látja a levélben visszatükrözni (הקול קול יעקב והדים ידי עיש). Ó Vázsonyit nem tartja a zsidóság vezérének. A replikájában viszont ez kijelenti, hogy ő csak a templomban zsidó, a templomon kívül teljes egyenrangú polgárnak tartja magát véleményének nyilvánításában. Szóval: senki sem akar zsidózni és tényleg mindenki zsidózik.

E tényekkel szembe-szögezzünk egynehány más tényt. Az orthodoxia — a hazai zsidóság értékállományának vallási aranyfedezete — sem vallásilag, sem politikailag nem követi Vázsonyit. A pesti izr. hitközség nem azonos az egész neológiával. Szeged, Ujpest, Buda és még több község nem azonosítja magát a pesti hitközség jelenlegi politikájával. A pesti neolog hitközség kebelében is rendkívül nagy az ellenzéki mozgalom, a mely azonban sajtó híján sem megszervezve, sem megszólaltatva nincs. Mind a két szempontot egybevetve, meg kell állapítanunk tehát, hogy a nagy érdemeket szerzett volt igazságügyminiszter a hazai zsidóságnak ha nem is vezére, mindenesetre legszebb pozíciót elért és fényes tehetségű fia. Ezért a külvilág az ő értéklésénél zsidó voltát nem felejtethi el. Ezt az igazságot nem felejtí el Bethlen, a ki talán akarata ellenére is nemcsak egy zsidóként, hanem a zsidóként kezeli. De elfelejtí Vázsonyi! Hiába mondja, hogy ő templomon kívül nem zsidó. Ezt, a zsidó vallásosság szempontjából is helytelen állítást a külvilág nem fogadja el, különösen nem a mostanában hasonló izgatott időben.

Mi nem a zsidózás, hanem a zsidóság szempontjából nézzük ezt a viaskodást. Ilyen szemszögből teljesen igazat kell adnunk Bethlennek, a mikor kétségbe vonja Vázsonyi zsidó-vezéri voltát, a mely pedig első pillanatra kétségtelen. Lám: a nemrég lezajlott recepciós ünnepek középpontja az ő szereplése volt; a pesti izraelita hitközségben az ő szava döntő; a hitközségi választások ügyében a közös eljárást az egyes demokrata körökben beszélik meg; a zsidóság zöme büszke arra, hogy a mig mások egy-egy magasabb állásért valóságos renegátok lettek, ő, mint igazságügyminiszter is hü fia marad felekezetének; a neolog felekezeti sajtó is odaállítja a közvélemény elé mint a zsidóság által elismert vezért.

A zsidóhitű politikusnak azért nem szabad elfelejtíni, hogy nemcsak a „nobiles oblige” a nemesség kötelez, hanem a „goulesse oblige” a zsidóság gólusz-helyzetére való tekintet is kötelez. S ha a zsidó felfogás értelmében a Sechina is mondja עמי אנכי בצרה, hogy Ó a népével együtt góluszban van, mennél inkább kell a zsidónak ezt szem előtt tartani. A római költő szava szerint „ha a vezérek izgulnak, az achivok bünhódnék”. A Bethlen-Vázsonyi viaskodásban mi vagyunk az achivok, a szenvedő fél. Nagyon kérjük a viaskodókat, hogy legyenek tekintettel reánk, tusájuk szenvedő nézőire, hogy ne váljunk harcuk szenvedő alanyaivá. Mind a két vezérnek igaza lehet. De nekünk kétségkívül igazunk van, a mikor békét akarunk!

A jesivák problémái.

Mai cikkünk témája ugyan nem érinti szorosan a jesivák problémáját, mégis közzétesszük, mert sok keserű igazságot panaszol fel, a bocherok jövőjével kapcsolatban. A kép talán kissé sötét és egyoldaluan van beállítva, de el kell ismerni, hogy sok minden javulásra szorul e téren.

L. I. rabbi ur a „Zsidó Ujság“ utolsóelötti számában felpanaszolja, hogy bajok vannak a מלאכת שמים a hivatásos rituális funkcionáriusok körül, mert nem arravaló emberek, hanem a hajótöröttek, az életben csalódottak vállalkoznak csak ezen hivatásuk betöltésére. Orvoslásul azt ajánlja, hogy a jesivák készítsék elő rendszeresen és módszeresen tanítványaikat a „כתב שחוש ומילה“ mesterségére. Megengedem, hogy ez a módszer is segítene némileg a bajokon, de a legfőbb hiba szerintem abban van, hogy *jobbérzésű ember nem mer hitközségekben állást vállalni*, mert fél, retteg attól a nyers és kiméletlen bánásmódtól, melyben a legtöbb esetben része van. A legnagyobb „תלמיד הכנס“-ot is csak minden emberi méltóságától. A bánásmódnál csak a fizetés rosszabb! Nem a kiképzés hiánya, hanem a hitközségek viselkedése a bajok forrása. Nézzünk csak egy kicsit körül az egyes hitközségi állások terén, szomorú kép tárul elénk.

A nagyobb hitközségek azt vallják, אין שחיטה אלא מן הצואר, hogy a sakteri készség és rátermettség elsősorban a „jó hangban“ rejlik. Minden tudományos előképzettség eltorpúl a hang jelentősége mellett. A kinek nincs hangja, az elmehet a tudásával és készségével valamilyen elfelejtett faluba, hogy kilátástalan עמל מלחמה-ot folytasson a mérsárosok terrorja ellen.

A rabbi-ok ugyancsak érzik a „הנהלה“ könyörgésének hatását és nyögnek a szegénység jármá alatt. A mi nem is csoda, mert míg cipőt és ruhát minden idényben

csináltatnak hittestvéreink, — addig תלמדין és תלמידי-מחנה-re minden fillér kiadást sokallnak.

A תלמידי-מחנה-ok pedig lassankint egészen eltűnedeznek. A szülők egyrésze — sajnos — egyáltalán nem taníttatja gyermekeit, másik része pedig már 12 éves korában jesivába küldi őket, hiúságból vagy tudatlanságból.

Ne cseréljük fel az okot az okozattal. Becsüljük meg a תורה és a hit művelőit, akkor majd a jesivák legértékesebb anyaga, nem tartja „előkelőbbnek“ a szatócskereskedést, a שוחט- és תלמיד-állásnál.

Verpelét.

Wieder Herman

Kókuszszir és mindennapi kenyér.

Silberstein Áron beledi főrabbi a Zsidó Ujság 4-ik számában rámutatott a kókuszszir előállításának esetleges rituális megbizhatatlanságára. Szava intő és figyelmeztető jel volt, hogy a mai időben, a mikor vegyi uton mindenféle állati termékből zsiradékot állítanak elő, a leglelkiesmeretesebben kell vigyázni minden a vallástörvényt tisztelő, a ritualitást megtartó zsidónak az élelmi cikkeinek megválasztásában.

Az intő szóra csakhamar megjött a visszhang. Grosz J. József budai főrabbi, a budapesti orth. rabbikollégium tagja, értékes reflexiókat fűzött Silberstein főrabbi kijelentéséhez. A kérdés fontossága egyre plasztikusabban domborodik ki. — Valóban megvalósítva látjuk a szentírás szavait: „a mint az egyik vasdarab élesíti a másikat, azonképen élesíti az egyik ember a másikat szemponjtját“ — olyan értelemben, a hogy ezt a hagyomány magyarázza מה ברזל זה אחד מחדד את חברו והאש האש תחמך וזה את זה בהלכה a vasélesítéshez hasonlóan a talmudtudósok egymást felvilágosítják a vallástörvény tekintetében.

Grosz főrabbi fejtegetéseiből kiderül, hogy nemcsak Ausztriában, hanem Budapesten is gyártanak a vallástörvény szempontjából vegyi összetétele miatt a legszigorúbban megtiltott kókuszszirt és mivel a kókuszszir gyártásánál mindig tartani kell margarinnal való vegyítésről, nem lehet eléggé hangsúlyozni az óvatosság köteleességét. Hogy az óvatosság milyen helyén van, erre is hoz meggyőző példát a cikkíró. Egy intézmény vezetősége, a mely a ritualitás törvényeit a legminuciózusabban igyekszik megtartani, Jóhiszeműségében majdnem bevezette a háztartásába a héber belűs felirata miatt azt a kókusz-zsirt, a melyet a budai főrabbi teljesen tréfo-nak ismert meg.

Ez az eset nagyon tanulságos. Tanulságos azokra, a kik belátják az orthodox sajtó fontosságát a vallástörvény szolgálatában. A kik belátják, hogy egy, a sajtó útján közlébocsátott קורא קורא figyelmeztető szó idejében eljut a hívekhez és visszatartja őket esetleg sulyos rituális vétéktől, de akik érzik azt, hogy csak egy erősen kiépített orth. sajtónak intése nem lesz קורא במדבר קול קורא elhangzó szó. Ezek számára tanulságos az említett példa. Mert ha az ügy nyilvános diszkusszió alá került volna előbb, akkor még a jóhiszemű tévedés sem fordulhat elő.

Épen ezért komoly megfontolás s mérlegelés kiindulási pontja kell, hogy legyen Grosz főrabbinak a kenyérré vonatkozó megállapítása. Mintha Jezsaja szava וכל עול וכל עול „leromlik az iga a zsiradék miatt“ vonatkoznék קול תורה a Tóra igájára és a vegyileg előállított zsiradékra is. Margarin-keverék gyanujában áll minden kókuszszir és ugyanez gyanítható mindenféle péksüteménynél. Egy szakember kijelentése szerint ugyanis a kenyér előállításához is teljesen tréfo zsiradékot használnak a pékműhelyekben.

Ha fontos a kókuszszir ügye, százszorta fontosabb — különösen a fővárosban, a hol a pékkenyér használata általános — ez a kenyér-

Akarjátok Tóránk fenntartását? Erősítsétek a Tomché Jesivoszt.

A siklusok szombatjára.

(לשבת שקלים)

Irta: Halász Fülöp.

„S adja ki-ki az ő lelkének váltásdíját az Örökkévalónak — — — egy féisével a szentély mérlege szerint.“

„S adja ki-ki az ő lelkének váltásdíját az Örökkévalónak!“ Mindenkinek hozzá kell járulni a szentély építéséhez. A zsidóság számot tart minden egyes tagjának támogatására, áldozatkész-ségére. A zsidóság senkit sem akar nélkülözni. De Izrael géniusza nemcsak a kötelmek teljesítését követeli minden egyes lélektől, hanem jogokat is biztosít minden egyes számára. Kötelességei felvételével is megadja, egyéniségének tekintetbevételét, jogainak megbecsülését is biztosítja magának Izraelnek minden egységjára. Izraelnek abban kulminál társadalom-politikai tanítása, hogy az ember által itt a földön elérhető jólétet és boldogságot minél szélesebb rétegek számára kell hozzáférhetővé tenni. A Tóra etikája elvet, i-tenkisértő igazságtalanságnak bélyegez minden olyan tant, mely megengedettnek tartja azt, hogy

kérdés. Általános hiedelem szerint a kenyérről semmiféle skrupulusnak nincs helye. Eddig így is volt. De most legújában itt is vigyázni kell. A talmud magyarázata szerint a ki pékkenyérre van szorulva, arra alkalmazható az ige; וחי חיך תלום לך „életed veszélyeztetve lebeg előtted“ Ki hitte volna, hogy ez a vallási életre is vonatkozik? Mindennapi kenyérünkről van szó. A dolog pontos és gyors kivizsgálása igazán zsidó közérdek.

A kérdés tárgyalásánál eszünkbe jut egy érdekes misna (Seviisz 8.) „Rabbi Eliezer nevében azt mondták: הכול פת כותים כמותל בשר חזיר: a ki a kuteusok kenyereből eszik olyan, mintha sertést ennék“, a mire R. Akivo azt felelte: „hallgassatok“ A régi kuteusok kenyere egész biztos nem adott annyi aggodalomra okot, mint a mai pékek kenyere, a melynél a zsiradék nemcsak átvitt értelemben van meg, mint R. Eliezer esetében. És épen azért e kérdésnél sem mondott volna R. Akivo שתיקו „hallgassatok“, hanem ellenkezőleg, azt hangoztatná, והגד לך ושמעך ודרשה, azt figyelmedet felhívták, figyelj oda és kutasd ki pontosan a dolgot.“

TARCA. A fajmagyar.

— Igaz purim-történet. —

Irta: Dr. Székely Albert, tb. főügyész, Sátoraljaiújhegy.

Hegyalja egyik legnemesebb bortermő községében 6 évvel ezelőtt purim délutánján megjelentek Budapestről az ébredő magyarok egy kis különítményének tagjai, hogy az akkori divat szerint megalakítsák ott az ébredők fiók-egyesületét. Tányérsapkás ifjainkat azonban már a vasutnál csalódás érte, senki a világon nem fogadta őket. Gyalog kellett bebandukolniuk a messze állomásra a községbe, fel kellett keresniök a községházát a falusi nagy sárban, hogy megtalálják a bírót. Röviden előadták jövetelük célját és arra kérték, hogy hívja össze az embereket a gyűlésre. Bíró uram megparancsolta a kisbíróknak, hogy terelje össze a magyarokat, mert itt vannak a pesti ifju urak.

Kisbíró uram, aki ugylátszik már kivette részét, még pedig a java részét zsidóélnél a purim-ünnepből, csak úgy immel-ámmal fogott hozzá a nagy munkához és néhány ablakon bekocogva és néhány embert az uccán elfogva beterelte a magyarokat a községházára. Már sötétedett, amikor a 10-20 ember összegyűlt és a pesti szónok előadta „hazafias“ felbuzdulással, hogy itt is meg kell alakítani a fajmagyarok védelmére az ébredők egyesületét és ki kell verni innen is a huncut jordán-fajzalatot, mert addig nem lesz boldog Magyarország, míg ez az idegen faj fog uralkodni rajtunk. Meg kell tehát választani az e'nököt, jegyzőt és a választmányt és meg kell kezdeni a „működést“... Aláírási ívet tettek az asztalra, természetesen kértek tagsági díjakat és előfizetést akartak gyűjteni arra a bizonyos előkelő finom pártlapra, melynek „Nép“ volt a neve s amely azóta esendben, végkimerülésben kiszerve-dett.

A kis petroleum-lámpa azonban mindig kevesebb és kevesebb emberre pislogott, mert ezek az ugnevezett zsidóktól ki-uzsorázott magyarok csupa jómódu, józan gondolkodásu, bibli-olvasó káivinisták,

egy-egy kiváltságok egyéni boldogsága érdekében feláldoztassék a sokaknak életöröme és boldogulása. A zsidóságnak „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat!“ hirdető elve nem Über-mensch-nek, azaz kiváló emberi lénynek, hanem Unter-mensch-nek, azaz alacsony színvonalu embereknek bélyegzi azokat, akik embertársaik életboldogsága fölött domborúl sirhal-mokra akarják építeni önnönboldogságuk égbetörő piramisait. Ez a Nietzsche-féle theoria nem ember-föltti-vé, hanem ember alatti-vá teszi Ádám ivadékát, mivelhogy a ragadozó állat alacsony színvonalára süllyeszti le őt. Ez a theoria idegen Izrael szellemétől. Ezért mondja a zsoltaos is: אויבר רהב ונבל זה ילד שם „Megemlékszem Ráhab-ról és Babilóniáról, idegen országok kulturájáról. Csakhogy azoknál azt tapasztaltam, hogy csak arra törek-szenek, hogy „ez ott szüllessék, és ez is ott szüllessék,“ azaz hogy egyes kiváltságok jól érezzék magukat, fenéig ürithessék az életörömmek habzó serlegét. De a nép szélesebb ré-tegeinek boldogulását nem igen hordták szívükön. ולציון יאמר איש איש „ילד בה De nem így Czijónban, a Tóra elvei által irányított „szent bi-rodalomban.“ Itten איש איש „minden egyes megszületik“, itt minden egyes

birtokosok és szőlőtulajdonosok, akik min-dig a legjobb viszonyban voltak a falu zsidó lakosságával, lassan-lassan majdnem észrevétlenül elszálingóztak és elég tiszt-teletudóan, csak mikor kint voltak az ajtón magyar makrapipájukat kivették a szájukból és egy nagyot köpve szájalma-san mosolyogtak a tányérsapkások felé s hazamentek beszélgetni a kandalló mellé. És elmondták otthon, hogy már megint itt vannak a pesti ifju urak, akik be akar-ják őket csapni. Már csak a bíró, kisbíró és a pest fiucskák maradtak együtt, ami-kor betoppant egy fajmagyarnak látszó, feketehaju, kipödrött bajuszu, csillogó szemű és barnaképű fiu, purim-ruhába öl-tözve, linglobogós ingbe és gatyába, pörge-kalappal és cifra szűrrel a vállán, Eck-hardt-féle rézfokos a kezében. — „Adjon I-ten jó östéket bíró uram, benéztem az ablakon, hát csak látom, hogy idegen urak vannak idebe, megtisztítóm őket és itt is izsom egyet az egészségükre és ha igit-tetszik, elénekelem a nótájukat, mert ma igazán daloló jókedvemben vagyok.“ A vendég pedig nem volt más, mint Tar-czali Sámuel, a legkurucabb magyar zsidó-egény a faluban, keményöklü, jó nótás

emberi lénynek megszületését számon tartják, itta Tóra magasztos társadalom politikai etikája arra törekszik, hogy lehetőség szerint minden egyes polgár számára meg legyen adva boldogulásának útja.

Ezért áldva legyen a Tóra szent birodalma. Áldva legyen a szeretet és igazság országa. Áldva legyen Isten, ki adta nekünk a szent Tórát, mely miként a víz elárasztja a tenger mélységeit, akként árasztja széjjel a magasztos Tant az egész világon, hogy mindenki, ki hűségesen lerója kötelesegeinek félékeljét, evvel megadta lelkének váltásdíját, azaz részesévé kell hogy váljék az ember által itt e földön elérhető életörömöknek.

*

„Ez a szócseka az Izráel hanyatlását jelzi, midőn tudniillik az aranyborjú készítésénél a nép azt mondta: „Ime ez a férfiú Mózes, nem tudjuk, hogy mi történt vele“.

Bölcsseink mondják, hogy midőn az aranyborjú elkészítése után Mózes lejtött a hegyről, odatekintett a kőtáblákra és azt látta, hogy az írott betűk elrepültek onnan, akkor a kőtáblákat nehezeknek érezte, úgy hogy zaok kiestek kezéből és összetörték. Következő az értelme eme képletnek:

gyerek, aki a közeli Nyirésből ideszakadt asztalos-legény volt, aki kezét szoritott aztán a vendégekkel, úgy hogy egyik-másik csak úgy nyekkent belé, de szégyelt felszisszenni. A bíró sandított egyet a kisbíróra, a kisbíró meg vissza és azt kérdezte Tarczali Sámueltól, hogy haragszik-e még a zsidó bíróra, a „roshakol“-ra mint ahogy tegnap panaszkolt.

Az ébredő gyerekek nagyon megörültek a deli legénynek, paroláztak vele és a kisbíró indítványára mindjárt megválasztották egyhangulag az ébredők helyi elnökének, a kisbíró pedig jegyzőnek. Bíró uram szerényen elhárított magáról minden tisztséget, nem akart vállalni semmit. Sámuel barátunkkal, miután pár liter tokajt hoztatott, összeülekeztek, összecsokolódtak és késő estére sieve kiballagtak a vasúthoz, hogy visszautazzanak Budapestre, mint akik jól elvégezték dolgukat.

De alig hogy betették maguk után az ajtót, a három bennmaradt emberből kirtört a nevetés, ujjongás és kacagás, mintha skólagyerekek lettek volna; a hasukat

A legkiválóbb lángelme is reá van utalva kortársainak megértésére, támogatására, hogyha alkotni akar valami dicsőt, nagyot, hogyha nem akarja, hogy életének munkája, alkotása, lángolásának célja, küzdelmeinek eszménye sirba szálljon vele. Mit ér a legnagyobb lángelmének eget vivő küzdelme, titáni alkotás-vágya, hogyha segédkező jobb nem nyulik feléje? Oh, a legnagyobb építő-genie sem építhetne csodával határos remekműveket, hogyha az idő vasfogával dacoló márvány helyett csak hitvány széjjelmálló vályog volna rendelkezésére.

Vagy alkothat-e a legnagyobb szobrász is halhatatlanságát biztosító mesterművet, hogyha nincs megfelelő anyaga?

Jaj tehát a lángbuzgalmu férfiúnak, kiből olthatatlan lánggal lobog a szent törekvés, a magasztos óhaj, hogy alkosson dicsőt, nagyot, de aki nem talál megértő lélekre, vele-érző kebelre. Kinek szavai meddön, visszhangtalanul enyésznek el. Fél-sékel marad akkor törekvése!

Midőn Mózes úgy látta, hogy népe mily hamar letért az általa kijelölt útról, aranyborjút csinált magának, odatekintett a törvénytáblákra és rémüldözve tapasztalta, hogy a hitvány írás eltűnik, elrepül róluk, hogy hiába iparkodott belevésni a Tóra felemelő

fogták, neveltükben feldöntötték a székeket és talán még most is kacagnak, ha eddig el nem hallgattak.

Tarczali Sámuel ugyanis tényleg nagyon megharagudott a „roshakol“-ra és szidta is őt mindenütt, még a bíró előtt is, mert duplájára emelte fel a hitközségi adóját s mert már ilyenkor szokás a zsidó bíró felelőssé tenni. De hát purim lévén, a kisbíróval összejárta így tették csuffá a pesti fajmagyarnak nevezett ébredő egyesület kiküldöttjeit, mert csodák-csodájára a zsidó Tarczali Sámuel se kajafülű, se kancsal-szemű, se görbe-orru vagy lábú nem volt, hanem volt a nagy háboruban vitézségi éremmel kitüntetett derék zsidó katona. Hát kérem, ilyen a józan magyar faj falu-helyen.

Tetszik már most tudni, hogy miért kell az ébredő uraknak kölcsön kérni a sváboktól svábnevé „fajmagyarokat“, Ulaintól kezdve egész Windischgrätzig, hogy a szegény magyar nemzet megbecsülését a külföld előtt te'isebbsítsék?

tanait népe szívének tábláira, hogy hiába árasztotta lelkének nemes hevületét hallgatóira — az írás, oh, elrepül! Népe megtagadta őt, tanítását. Az ő élete, lankadatlan buzgalma, lángoló törekvése nem talál kiegészítést, nem talál támaszt népe hűségében, megértésében. Fölötte súlyosan nehezdedek a kőtáblák az ő kezeire. Kialvóban volt a reménység egi tüze az ő lelkében, a reménység, hogy lángoló, önfeláldozó buzgalma nem marad meddő és kiejtette kezeiből a kőtáblákat.

Oh, te Izráel! Te Mózeseidtől, vezéreidről vársz mindent. De nem gondolsz arra, hogy asszonyszülte halandó embernek működése, legyen bár az a férfiú a legkiválóbb is! — meddő marad, hogyha nem talál lelkes segítőknek táborára. S nem gondolsz arra, hogy Mózesnek szívében legszentebb és legégetőbb fájdalom szánt mély barázdákat, midőn látnia kell, hogy a hitvány írás, a lelkétől lelkedzett lángbetűk elrepülnek, kortársai szívének tábláiról és helyüket lelki sivárság foglalja el. Hogy ekkor a te Mózeseid kiejtik a kezeikből a nehézzé vált kőtáblákat és feladják a meddő, a céltalan küzdelmet, a hiábavaló harcot.

Oh, gondolatok erre és emelked-jetek fel ama tanítás ragyogó magaslataira: „*Adja ki-ki az ő lelkének váltásdíját!*“ Nyujtsatok segítő kezét a ti Mózeseiteknek, a ti vezéreiteknek! Támogassátok őket az ő szent törekvéseikben. *Egészsétek ki a ti Mózeseid-tek, a ti szellemi vezéreitek lángoló lelkesedéstől izzó székely fel-sékelyét! Ugy akkor Mózesitek-kei együtt ti is az ősi szent eszmények valóráváltásának napfényes magaslatain fogtok haladni a dicső cél felé!* *ובלשון זה הונכחו שנים כי תשא את ראש בני ישראל.*

Ki gazdag? Rabbi Akiba szerint: akiknek erényes és erkölcsös felesége van. (Sabsesz 28.)

Gondolataidat mindig tetszetősen és finom formában fejezd ki. (Pszochim 2.) „Az örökkévaló Egy-ten meg fog áldani“ . . . de nem, ha tunya téltenségben töltöd el napjaidat, hanem csakis „kezed minden munkája által.“ (Jalkut Dvorim.)

Frankfurtból,

— Saját tudósítónktól —

Mm. Frankfurt, 1926 febr. 4.

A helybeli jesiva, mely körülbelül 35 évvel ezelőtt alapított és mint Magyarországon is tudják, jó hírnévnek örvend, abból az alkalomból, hogy tizenegy esztendő szakadatlan szorgalom után befejezte a Talmud egyik legnehezebb traktátusának, a „*Traktátus*“-nek és kommentárjainak tanulását, olyan nagyszabásu szijüm-ünnepséget rendezett, amely nemcsak a jesiva, de az orthodox hitközség történetében is feljegyzésméltó emlék fog maradni, mely hitközség éppen a szijüm-ünnep napján töltötte be fennállásának 75-ik évét.

A rendezőség napokig dolgozott készült, hogy mennél méltóbban, mennél impozánsabb keretek között üljék meg az ünnepet s ez csakugyan oly fényesen sikerült, hogy még sokáig beszéd tárgyává fog maradni nemcsak Frankfurtban, hanem Németország legtávolabb vidékeiről az ünnepből részvett előkelő közönség körében is. Mert mondanom sem kell, hogy sok rabbi, aki ezen a jesiván nyerte kiképzését, valamint számos más volt hallgatója is eljött, hogy a franfurtiakkal együtt ünnepljen.

Az ünnep szombaton, a délelőtti i-tentiszlettel kezdődött, amikor is a magyar származásu dr. Breuer Salamon rabbi és a jesiva legfelsőbb vezetője nagy ünnepi beszédét mondott. A heti szakasznak ezzel a mondatával kezdte: *ויררו ה' עין וישלך אל יררו* és idézte a Midrást, mely szerint nem *ויררו*, hanem *ויררו* értendő, t. i. Isten a Tóra szavaira tanította Mózes, a Tóraéira, mely az élet minden keserűségét megédesíti. Ebben a gondolatmenetben folytatta a szónok és méltatta a jesiva működését, mely szintén a Tórát terjesztette. Nehéz és küzdelmes volt a jesiva megtett útja, mint őseinké a sivatagon át, de megédesítette ennek az utnak sok keserűségét a Tóra.

Szombat este a jesiva mostani és volt hallgatói, valamint annak jóakarói és támogatói megalakították

a „Volt Bocherek Egyesületét“, mely alkalommal a szintén megjelent dr. Breuer rabbi mindenkinek a lelkére kötötte, hogy csak szorgalmasan tanulmányozza a (tudvalevőleg Hirsch R. S. által írt) „Chórév“-et, a „*Chórév*“-könyvek eme legpompásabbikat“. Az egyesület alapszabályai szerint a jesiva előadó, valamint azok a rab-bik, akik valamikor a hallgatói voltak, az egyesület disztagjai közt foglalnak helyet.

Az ünnepség folytatása és fény-pontja vasárnap délután a Breuer rabbi egyórás magasszárnyalásu és mélyenszántó, Hadron'-ja volt, amelyet több mint 300 teritékes lakoma követett és amelynek egyes fogásai között hol magvas alkalmi szónoklatok és felköszöntők mondtak, hol pedig alkalmi énekek hangzottak el.

Az asztali ima után még sokáig együtt maradt és legjobb hangulatban töltötte el az éjszaka óráit a lelkes társaság.

A hithü frankfurti zsidóknak sok gondot okoznak főleg azok az iparostanoncok, akik faluról kerülnek a városba s éppen azért, mert sokakat közülök szüleik nem támogathatnak eléggé, csekély tanonci fizetésükből nem élmezhetik magukat a rituális módon, hanem az olcsóbb, nem rituális helyekre szorulnak. Ezért szívhez szóló felhívást bocsátottak ki tehetősebb hitestvéreikhez és mindenkitől csak egy-egy márkát kérnek egy-egy rituális ebédre, a melyet a zsidó tanoncoknak juttatva, ezeket megmentenék az éhezéstől, illetve attól, hogy nem rituális élelmezésre kényyszerüljenek. Azt az egy márkát persze úgy érti a felhívás, hogy a begyülemelő összegekből alapot, tanonc-menzát létesítenének és ez a menza nyujtana a zsidó tanoncoknak szigoruan rituális ebédet és vacsorát.

T. A.
A hajduszoboszlói orth. hitk. jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

A hajduszoboszlói orth. hitközség a napokban ünnepelte meg épen oly bensős, mint impozáns módon, fennállásának századik évfordulóját. Aron Lajos alkalmi

beszéde után, mely a nap jelentőségét méltatta, Katz Ármin főrabbi „(a híres dorogi cádik „*Chórév*“ unokája és a hunfalvi gaon volt jeles tanítványa)“ mondott nagy tudásról tanuskodó ünnepi szónoklatot, melynek keretében történelmi visszapiantást vetve a hitközség multjára, adatokkal bizonyította, hogy 1826-ban már hitközséggé tömörültek a Szoboszlón megtelepedett zsidok s hogy az ő és utódaik lelki energiájának köszönhető a hitközség felvirágoztatása.

Azon a helyen, ahol 50 évvel ezelőtt még bérelt házban végezték az i-tentiszletet, ma szép és nagy zsinagóga emelkedik, mely diszere válik a hitközségnek. — Felsorolta továbbá az eddig működött hitközségi elnökök nevét és méltatta azok érdemeit, majd megemlékezett nagyevő őseiről, a már említett dorogi cádik vejéről, rabbi Jakob Cviről „(akiről nem kisebb ember, mint a messze földön híres munkácsi cádik mondta, hogy hozzá fogható gaon kevés van az országban. Megemlékezett továbbá saját atyjáról Katz Salamon rabbiról is, (a volt paksi rabbinak, Ungár Joelnek ros-jesivájáról), akit bocher korában csak „*Chórév*“-nak neveztek. Szónoklata folyamán még köszönetet mond a hitközségnek és mostani elnökének, Grünfeld Hermannak akinek érdeme, hogy a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági viszonyok mellett is olyan mikva épülhetett, mely a modern hygiénának és a legszigorubb vallásos előírásnak oly tökéletesen megfelel, hogy bármely orth. hitközség is büszkélkedhetne vele. Midőn még megható szavakban megemlékezett a község tizenöt zsidó hősi halottjáról, akik életüket adták volt a hazának beszédét azzal fejezte be, hogy a Mindenható áldását kérte a magyar hazára, a hitközségre, a hitközség minden tagjára és az egész zsidóságra.

H. J.

Hajduszoboszló, febr. 4.

Lengyelországi levél.

— Saját tudósítónktól. —

Varsó, 1926, február 4.

Az ő világ legnagyobb zsidó hitközségének, a varsói hitközségnek hogy úgy mondjam: alkotmányos élete, új fázisba lépett. A hitközség képviselőtestületét tudvalevőleg még 1924-ben választották meg, még pedig az új Lengyelország berendezkedtségének megfelelően, demokratikus alapon. De mindjárt működésének megkezdése után kénytelen volt tevékenységét abbahagyni. Történt ugyanis, hogy a megnyitó ülésen többen héberül, vagy jiddis nyelven beszéltek, mire a jelen volt

kormánybiztos — arra való hivatkozással, hogy a fennálló rendelet értelmében nyilvános testületek csakis lengyel nyelven tanácskozhatnak — a további ülésüket megtiltotta.

Ez az erőszakos intézkedés akkor Varsóban, sőt az egész lengyel zsidóságnál nagy felháborodást keltett és csak a zsidó parlamenti képviselők és a kormány között néhány hónappal ezelőtt létrejött megegyezés eredményezte annak kimondását, hogy a lengyelországi hitközségek szabad tetszésére bízhatók, hogy milyen nyelven történjék az ügykezelés és a tanácskozás. Így azután, majdnem kétévi szünetelés után, most megint tanácskozásra gyűlt egybe a képviselőtestület, de már az első ülése is meglehetősen viharos lefolyású volt. Nem bírtak ugyanis a tanácskozási és ügykezelési nyelv kérdésében megegyezni s így részint héberül, részint lengyelül beszéltek, ami miatt az ugynevezett bundisták (vallástalan elemek) nagy lármát csaptak és zavarogtak.

Mikor az elnökség megválasztására került a sor, a cionisták és a mizrachisták kijelentették, hogy tartózkodnak a szavazástól, a néppártiak (volkisták) és a Poale-Cion-párthoz tartozók pedig üres szavazólapokat dobtak az urnába. Így történt azután, hogy csak az *agudisták* kerültek az elnökségbe. Elnökké *Kirschbraun* sejm-képviselőt, alelnökké pedig *Trokenheim* Jakabot választották meg.

Alig ültek el a Steiger-pör izgalmai, már újabb izgalmakra van kilátás, a vilnai törvényszék előtt most kezdődött nagy kommunista-pör tárgyalása miatt. Ennek a változások monstre-pörnek 94 vádlottja közül t. i. 90 a zsidó, akiket azzal vádolnak — mondanom sem kell, hogy minden alap nélkül — hogy a kommunista-párt tagjai voltak, illetve azzal rokonszenveztek. A vádlottak közt, akiknek legnagyobb része már két esztendő óta vizsgálati fogságban ül, vannak tekintélyes családapák is, köztük a 70 éves Chasanszky Chájim, valamint diákok, tanítók és munkások. Az egész vád csak politikai besugók egyoldalú állításain nyugszik, tárgyi bizonyítékok egyáltalán nincsenek. A pört, melynek tárgyalása hetekig, sőt hónapokig is eltarthat, mert nem kevesebb, mint 300 tanút fognak kihallgatni, egész Lengyelország feszült figyelemmel kíséri.

Az Agudasz Harabonim által összehívott lengyelországi rabbik konferenciája a napokban kezdte meg itt Varsóban tanácskozásait. A konferencia napirendje: intézkedések a

vallásos szellem megerősítése céljából, a szombati munkaszünet, az ifjúság vallásos nevelése, a községi törvény, a lengyel rabbik helyzete, rabbisegélyalap létesítése és végül tanácskozás a Lengyelország területén élő körülbelül 6000 agunosz (asszonyok, akiknek férje eltűnt és nem tudni, él-e még, vagy meghalt) sorsa fölött.

Végül még egy hírt közlök: Az itt héber nyelven megjelent „Hayon” (A nap) című napilap, mely a Palesztinában megjelenőkön kívül a Goltisz-országok egyetlen héber nyelvű napilapja volt, a mai nappal megszűnt. A megszűnés oka nem annyira a gazdasági válság, mint inkább az, hogy a lengyel zsidó közönség inkább a jiddisch, vagy lengyel nyelven megjelenő felekezeti lapokat kultiválja.

Történelmünköl.

A tanáiták korszaka. Hillel és Sammáj.

(Folytatás.)

Hillel *babiloniai* származású volt és anyai ágon Dávid királyig vitte vissza családfáját. Jóllehet nagyon szegény volt, mégis Palesztinába ment, hogy itt a Szanhedrin elnökeinek, Semája és Avtaljon vezetésével, az i-teni tant tanulmányozza. Szelidsége, türelme és szerénysége még a mai napig is közmondásos maradt és épen ezek a jellemvonások bírhatták rá Herodest, hogy Hillelrel töltse be a Szanhedrin elnöki állását. Biztosra vette, hogy ennek a galambszelidségű embernek részéről nem kell lázadásra elfajuló leltállástól tartania jóllehet, épen Dávid leszármazottja vihetett volna leginkább eredményes felkelést az idumeus trónrabló ellen. Am Hillel szívesen mellőzte a politikai küzdelmeket, csak hogy egész erejét a zsidóság megerősítésének és megszilárdításának szentelhesse. És ezen a téren három fronton is kellett hadakoznia.

Mindenekelőtt is élete feladatának tekintette, hogy az esszeizmust, mely az igazi zsidóságra mind veszélyesebb jelleget öltött, a lehetőség szerint ártalmatlanná tegye. Élesen látó szemé felismerte, hogy ennek az iránynak követői, kik mindig fehér vászonruhába öltöztek és kuruzslással, valamint az i-ten nevével visszaélést űzve, démonok kiűzésével foglalkoztak, ezekkel a családjaikkal könnyen tévutra vezethetik a köznépet. Mind hangosabban kérkedtek vele az esszeusok, hogy ők a „szentlélek” megjelenését és „az i-ten országának” eljövését célozzák. Csupa

üres frázis, mely mindamellett ábrándos kedélyekre olyan kábítóan hathatott, mint a legerősebb mákony. Ameddig az esszeusok teljes visszavonultságban a Jordán folyó valamely hajlatában üzték üzelmüket, nem sokat törődtek velük. Egyesek megbámulták őket, mint „szenteket”, mások „ártalmatlan bolondoknak” nézték őket. Veszedelmes voltak csak akkor derült ki tisztán, mikor a már fentemlített Menáchem, az esszeusok lehangosabb szavú kakasa, Herodes által a Szanhedrin alelnöki székébe emelkedett és az esszeizmusznak mos már alkalma volt, hogy zsidótlán ábrándozásainak mérgét a gyakorlati zsidóságra is beoltsa. Tehát mindenestre Hillel kezdeményezésére történt, hogy Menáchemet megfosztották alelnöki állásától.

Mennyire helyes volt Hillelnek az esszeusokra vonatkozó kedvezőtlen ítélete, csakhamar fényes beigazolást nyert. Mint a Talmud egyik egyénisége, Abaji, állítja, Menáchem teljesen elfordult a zsidóságtól, másnak, Rovehnak véleménye szerint Menáchem és vele együtt az általa tévutra vezetett Szanhedrin-tagok egész sora állami szolgálatba lépett, ami legalább is arra enged következtetni, hogy az a jámborkodó esszeus a szaduceusokhoz — a céhbéli diplomataik pártjához — csatlakozott. Vagyis, röviden: Hillel volt az első, aki tisztán látta, hogy a zsidóság és az esszeizmus oly fogalmak, amik egymással föltétlenül ellenkezésben vannak.

Nem is bírt a szaduceizmus tartós hátrányára lenni a zsidóságnak. Nyilvánosan fellépve, ez a minden szilárd alapot nélkülöző párt csakhamar arra kényszerült, hogy ártalmas működése színteréről — eltűnjék. Még későbbi epigonjai, a *karaiták* is, határozottan desavualiák a szaduceizmust.

Másodsorban Hillel a szaduceusok ellen harcolt, akik kereken tagadták a hagyomány kötelező voltát. Ennek a harcnak szolgálatába állította új, szilárd szabályokra felépített tanmódszerét, hogy bebizonyítsa, miszerint a szóbeli tan határozományai voltaképpen már benn foglaltatnak az írott tanban.

Harmadsorban pedig azért küzdött, hogy az első Hyrkanos és Jannai, fokozott mértékben azonban Herodes uralkodása alatt teljesen leszülesztett főpapi méltóságot megint helyreállítsa. Herodes ennek az állásnak betöltésénél olyan gyalázatos önkénnyel járt el, hogy még arra sem volt tekintettel, hogy a főpapi méltóságra Áron valamely le származottját emelje.

Hogy kitűzött célját elérhesse, Hillel örömmel hívta meg a Szanhedrin alelnöki állására az erélyes Sammájt. Egyik közismert talmudi elbeszélés Hillel jellemzéséről a következő megtörtént dolgot mondja el:

Három pogány jelent meg Hillel-nél és kérte a zsidó közösségbe való felvételét. De az első kikötötte: elfogadom a Tórát, ha megismerkedem tartalmával annyi idő alatt, amíg féllábamon állok — A másik azt mondta: Zsidó akarok lenni, de csak az írott tant akarom elismerni, ám a szóbelit nem. — A harmadik végül kijelentette, hogy zsidó óhajt lenni, de csakis azzal a feltétellel, hogy őt teszik meg főpappal. Ez a három pogány ember már előzőleg Sammájnál járt, de ez, meghallván nevelésig kívánságait, egyszerűen elkergette őket.*) Hillel egészen másképpen járt el. Az elsőnek ezt mondta: Meg akarsz ismerkedni a Tóra tartalmával annyi idő alatt, amíg féllábon állsz? Nos, tud meg a következőt: Ami neked magadnak rosszul esik, azt ne tedd felebarátod dal sem. A másodiknak elmondta az alef-béset a megszokott sorrendben, de a rákövetkező napon megfordított sorrendben, — hátulról visszafelé mondta el, hogy ily módon bebizonyítsa az embernek, hogy még a betűsor helyes rendjét is csak a hagyomány útján ismerjük — A harmadiknak végül felolvasta a Tóra eme rendelkezését: ha pedig len valaki, aki nem Kohén, a szentélybe lép, halállal bünhődjék. Mire mindhárom pogány eltekintett teljesíthetetlen kívánságától és most már meggyőződésből lett zsidóvá.

(Folytatása következik.)

E. M.

*) Sammájnak a prózetyákkal szemben tanusított rideg magatartása valószínűleg vagy legalább részben, azokra a szomorú tapasztalatokra vezethető vissza, amelyeket Herodes útján szereztek. Az idumeusok erőszakos átértékelésével a zsidóság valószínűleg meggyötört melegengett keblében.

(Dekorált rabbi.) Pádvia főrabbi, dr Cassel-Bolognesi, magas kitüntetésben részesült. Mint ugyanis hírt vesszük, az olasz király, az olasz koronarend lovagjává ütött.

A „birodalmi főrabbi”.

A német liberális (neolog) zsidóság egyik vezető rabbija dr. Goldmann (Leipzig) cikket írt a rabbik helyzetéről a hitközségekben. Rámutat annak a visszásságára, hogy a rabbi nem foglalja el az őt megillető helyet a hitközség képviselőiben. Ez érthető volna — írja — ha a hitközségek nacionális alapra helyezkednének. Mert akkor a hitközségek nem kizárólag vallási alakulatok volnának. De épen azok a körök, amelyek ragaszkodnak a hitközségek kizárólagos felekezeti jellegéhez, a rabbiit csupán egy hitközségi alkalmazott színvonalán akarják tartani. A rabbióság tekintélyének dokumentálására szükséges volna, hogy a zsidóság kifelé is rabbi által legyen képviselve. A német zsidóság új szervezés alatt áll. Az országos szervezet (Landesverband) teljes kiépüléséig a rabbi gyűlés elnöke a működésének tartama alatt a „nagyrabbi” vagy „birodalmi rabbi” nevet kellene viselnie. A főrabbi nevet azért nem ajánlja, mert azt egyes hitközségi rabbik már lefoglalták.

A cikk gondolatmenete azt bizonyítja, hogy a német neológiában ugyanazt tapasztaljuk, mint a hazai kongresszusi hitközségekben: hitközségi alkalmazottnak tekintik a rabbiit, a ki felett az előjáróság uralkodik. Nem nélkülözi a humort, hogy a neolog országos rabbi viselje a „nagyrabbi” elnevezést, a mely név alatt rendszeren a chosszid-rébbeket értik.

Ami magát a dolgot illeti, nem hiszünk, hogy az indítvány német orthodox körökben visszhangra találjon. Mert minden időben voltak egyes rabbinikus kiválóságok, akiket vezérnek elismert az illető ország zsidósága, de azok vezéri volta nem külső kinevezésből ered. R. Mordechai Bi ét, a „Landrow”-nak neve alatt ismert morvaországi országos főrabbi nem hivatalának köszönhetette nagy tiszteletét, hanem az ő rabbinikus nagysága díszit adott az állásának. Sőt a zsidóság bizonyos ellenszennvel nézte a nem-zsidó hatóságoktól kinevezett országos főrabbiakat. Ezt látjuk abból a viszályból, a mely 100 évvel ezelőtt Erdélyben kitört.

A XVIII-ik századtól kezdve a gyulafehérvári rabbi volt az erdélyi országos főrabbi is 1818 körül történt, hogy Rudnai Sándor erdélyi püspök közbenjárására megválasztották R. Josua Friedmann sokkal érdemesebb jelölttel szemben. Erre megindult a harc ellene. A Chaszam Szóferhez fordultak, a ki R. Jósua-hoz nagyon finom tónusu levelet intézett.

— Bevádlották azzal — írja — hogy állását megvásárolta, pedig az ilyesmit elkövetett nem lehet rabbi Izraelben. Azt mondják továbbá, hogy nincs is rabbi-képesítése. Ajánlja tehát neki, hogy a máramarosmegyei főrabbihoz, R. Juda

Kahano-hoz forduljon, tegyen ott vizsgát ő majd levélben megkéri, hogy ne legyen szigorú a vizsgánál. Ha pedig a vádak igazak, akkor mindent el fog követni, hogy állásától megfosszák. A vádak — ugylátszik — túlzottak voltak, mert a Chaszam Szófer ebben az ügyben tovább nem tett egy lépést sem. Az országos főrabbi pedig a hatóságok támogatása mellett működött, de csupán 5 esztendeig.

Visszatérve a német birodalmi rabbióság ügyére, nincs kizárva, hogy igen jeles embert állítsanak majd a rabbi gyűlés élére. De ezzel a rabbi állás tekintélye csak igen keveset fog emelkedni. Mert a rabbi iránti tisztelet alapja a vallásos szellem, a mely a tóratudományt a szellemi kincsek legelső sorába helyezi. Ezt a szellemet kell kifejezésre juttatni a zsidóság körében!

Bukaresti levél.

— Saját tudósítónktól. —

Bukarest, 1926, február 5.

A románok antiszemita apostolának magvetése nemcsak kalászkokba szökkent, de dus természet is meghozta már. Büntetlen zsidóüldözés és zsidógyilkolás napirenden van a Cuza ur hazájában. És, hogy tul a Kárpátokon, szó szerint megvalósítsák a nulla dies sine linea elvét, az egyetemeken, különösen „Kelet Párisának”, de voltaképpen kelet erkölcsi fertőjének, Bukarestnek egyetemén, napirenden vannak a véres kihágások, amiket Cuza ur diáksapkas ifju csalótsái a zsidó egyetemi hallgatóság rovására maguknak megengednek. Ad majorem gloriam culturae (?) romanae. Most legutóbb is teljes három napig zsidót nem engedtek be az egyetemre és bent az épületben is minden diákok leigazolattak. Jaj volt annak a zsidónak, akinek mégis sikerült bejutnia. — Hamarabb repült ki ő az uccára, mint a kalapja, ha ugyan utána hajították a kalapját is. Inkább ellopták a Gracchusok „dicső” utódjai. Hiába interveniált az óromániai zsidó hitközségek szövetségének elnöke, Berkovics Éliás bankár, Bratianu miniszterelnök-nél. Ez csak ígér, ígér, de tenni nem tesz semmit. Hja, a „román Bismarck” nem sokat törődik ve-

le, hogy micsoda antiszemita diákvasbot ütésétől fájdul meg a zsidó diákok feje. Kisebbségi gondja is nagyobb ennél a semmisségnél.

Ám, hogy mégsem csekélységek történnek Romániában, mutatja a következő megállapítás, melyet az „Úniunea Evreilor Romaniei” (a romániai zsidók szövetsége) kibocsátott és melyet kevés kivétellel a legtöbb román lap reprodukál. A megállapítás így hangzik:

— Négy esztendő óta számos román városban zsinagógákat és temetőket gyaláznak meg, zsidó házak százait pusztítják el és milliókra rugó károkat okoznak a zsidóságnak. Mindez fényes nappal történik, anélkül hogy a garázda elemeket valaki munkájukban megakadályozná, büntetlenül végzik kihágásaikat és az okozott károkat senkisémmel téríti meg. És ugyancsak négy esztendő óta Románia zsidó diákságát, az elemi iskoláktól fel az egyetemekig és a zsidó lakosságot a nyilvános helyeken, vendéglőkben, kávéházakban, a vasutakon és a közúti kocsikban, sőt még lakásukban is bánalmazzák, véresre verik, ingó vagyonukat pedig elpusztítják.

És mi volt erre a tényeknek megfelelő megállapításra a visszhang? A kamarában a s c u képviselő ur, a nemzeti párt tagja, szóba hozta a kibocsátott feljajdulást és felszólította a kormányt, hogy a legszigorúbban járjon el — a román zsidók szövetsége ellen!

Az Uniuem Evreilor Romani az említett kiáltványában az egész ország lelkiismeretéhez is apellált, a nyilvános élet és a politikai pártok vezetőihez, a különböző kultur- és testvéregyesületekhez és kéri őket, hogy határozott magatartást követeljenek a kormánytól arra vonatkozólag, hogy az országban a törvénytisztelet és a rend fenntartása biztossá tartsák, mert a helyzet most olyan, hogy a zsidóság mintegy törvényen kívüli állapotban van. A kiáltvány bátor szóval szeméretet veti a kormánynak, hogy a zsidókat ért bánalmakkal szemben vagy közönyös,

vagy tehetetlen, a közöny pedig annál nagyobb bűn, mert a kormány jól tudja, hogy a zsidóellenes mozgalom mennyire árt az országnak s hogy az végeredményében nem más, mint antinacionalista törekvés.

L. B.

Az orth. ifjuság országos szervezése,

Szívünk egész melegével üdvözöljük az orth. ifjusági egyesületek tömörülésre irányuló mozgalmát, mint ifjuságunk életre-jének és akarásának megnyilvánulását. Örülünk, hogy ifjaink végre felismerték a társadalmi fejlődés törvényeit és belátják az elszigeteltség hátrányait és a szervezkedés előnyeit.

A budapesti תפארת בתורים-Egyesület már évekkal ezelőtt fáradozott a tömörítés érdekében és talán nem esünk messze a történelmi igazságtól, ha megállapítjuk, hogy a Zsidó Ujság révén új erőre kapott mozgalom az általa elvetett mag gyümölcse. A kezdeményezés tőlünk indult ki évekkal ezelőtt, most azonban mégsem hallatuk eddig szavunkat, mert testvéregyesületeink hozzászólásaiból akartunk magunknak tiszta képet alkotni arról, vajjon mennyire érelődött meg vidéki kollegáink lelkében az egyesítés szükségességének eszméje. Az eddig nyert kép körvonala ugyan még homályosak, mégis szakítunk már most hallgatásunkkal, nehogy várokozó álláspontunk félreértésekre adjon alkalmat.

Mondanunk sem kell, hogy mi, miként a multban, úgy a jelenben is az országos szervezkedés alapján állunk, mert meg vagyunk győződve arról, hogy a שמים שם szellemétől áthatott nagy közösség munkájából áldás fakad a magyar orth. izr. ifjuság számára. Részletes munkaprogramm kifejtése ma, az általános vita keretében, még időszertlenül, de a szempontok leszögezése szükségesnek mutatkozik בנערנו ובוקנינו נלך. Mozgalmunknak nem szabad azt a látszatot kelteni, mintha az öregek, תועלת בתים-ok ellen irányulna. Mi orthodox ifjak a tekintélytiszteltet légkörében nőtünk fel és vezetőinkkel soha és semmi körülmények között ellenkezésbe nem juthatunk.

Az ifjusági egyesületek országos szervezete nem lehet sem a Tomche Jesivosz, sem bármely más egyesület függvénye. Mi önálló és öncélú egyesületek vagyunk és azok akarunk továbbra is maradni. Az alapszabályok megszerzésének nehézsége nem lehet ok arra, hogy mi rendeltetésünkben, munka kifejtésünkben és programunkban mellékszempontoktól altráltassuk magunkat.

Fundamentum nélkül nem lehet emeletet építeni. Fiós munka- és akcióképes országos szervezet csakis jól megszervezett és életerőtől duzzadó helyi egyesületekből alakulhat ki. Az országos szervezet irányíthatja, fokozhatja, de soha nem pótolhatja a lokális szervezetek munkáját. Szerves, egészséges fejlődés mindig csak alulról indulhat ki.

Egyletesdít játszani, tisztikart választani, nem lehet a mi programunk. Komoly hozzáértéssel és céltudatos akarással kell a munkához látnunk, ha eredményt akarunk felmutatni.

Mi programunkhoz és multunkhoz hűven vállaljuk az előkészítés munkáját. Szeretettel kérjük tehát az ország összes orth. izr. ifjusági egyesületeit, tudassák velünk (Orth. Ifjak Önképző Egyesülete, Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52) haladéktalanul egyetértik pontos nevét és címét, továbbá tagjaik számát, hogy a szervezés a siker jegyében vehesse kezdetét.

כל נכנסו יהודיא לשם שמים סופה להתקיים!
הכרה תפארת בתורים
Orth. Izr. Ifjak Önképző Egyesülete
Előljárósága.

A pesti orth. választásokhoz.

— Korieskedés hamis közbeszólásokkal.

Megirtuk lapunk mult számában, hogy a budapesti orth. hitközség február 14-én ejti meg az új képviselőtestületi választást. A választási harc eddig nagyjában a normális keretek között folyt le, egy-egy méltatlan kiszólástól, vagy alaptalan kritikától eltekintve.

A vasárnapi gyűlésekből kifolyólag, melyről mult számunkban részletesen referáltunk, azonban egy igen kellemetlen fordulatról kell hirt adnunk. Értesülésünk szerint az ellenzékiek a galíciai származású hitközségi tagok között azzal igyekeznek hangulatot kelteni, hogy az említett ülésen a legsúlyosabban megsértették volna őket. Az egyik szónok beszéde közben állítólag többen azt kiáltották volna: „Menjenek Galiciába!” Ebben a nem magyar születésű hitközségi tagok egy része, a kik valóságos, polgári becsületesség, második hazájukhoz való hű ragaszkodás tekintetében mindenkor értékes elemei voltak az orth. vallásközösségnek, hallatlan merényletet látnak, kvalifikálhatatlan megsérté-

sét a zsidó etikának, a lagcsunább antiszemita kortesszónak egy szent keblőba való átplántálását. Az ilyen közbeszólás szerintünk nem is a megtámadottra lesújtó, hanem arra, a ki teszi.

Az elégedetlen, zsidóságukban megsértett hitközségi tagoknak teljesen igazuk lenne, — ha ez a közbeszólás elhangzott volna. De nem hangzott el! Az egész mende-monda egy neolog lap hiradása nyomán kelt szárnyra.

A Zsidó Ujság tudósítója ugyanis jelen volt az említett, Freudiger Ábrahám mellett lefolyt tüntető gyűlésen, de olyan közbeszólást nem hallott. De nem is hangozhatott volna el egy ilyen durva kiszólás, mert sem a jelenlevő hitközségi előkelőségek, sem az orth. központi iroda képviselőjében megjelent Frankl Adolf elnök és Hartstein Lajos alelnök nem hagyták volna megtorlatlanul a zsidó testvéri érzés ily bántó megtagadását, a mely zsidótlán és összes hagyományokkal ellentétes voltán kívül még nevetségessé is tenné a külföldi zsidóság előtt a budapesti orth. hitközséget. — A neolog hetilap tudósítója pedig fordított Bileamként tűnik fel. Bileam átkozni akart és áldott, a riporter dicsérni akarta a hitközségi tagokat e koholt közbeszólással, de tulajdonképpen megsértette őket.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag **SKREK-féle** füstölthús-gyártmányok a főváros következő helyeiben kaphatók:

MANDL ÉLIAS, VII., Garay-ucca 48
KLEIN VILMOSNÉ, VII., Telek-tér 1
BÜCHLER és SZÁNTÓ, Klauzál-u. 32
GROSZ BÉLA VIII., Telek-tér 8
FRÄNKEL IGNAC, VII., Rombach-u. 12
MUNCSIK IZID, VI., Vörösmarty-u. 25a
EISENBERG N. Ujpest, István-ut 27
KLEIN ÁBR. VII., Péterffy-Sándor-u. 13
EHRENFREUND É. Wesselényi-u. 13
WEISZ DEZSŐ VII., Ó-ucca 1

Gyár és főüzlet:
VII., Dob ucca 27. sz.
Telefon: József 124-17.

Reméljük, hogy a kellemetlen és alaptalan incidenst a megérdemelt feledésbe merítve a választás a budapesti orth. hitközségben méltóan fog lefolyni.

Kolostorból a jesivába.

Német ujságok csodálatos történetét közlik egy fiúnak, zsidó anya gyermekének, aki a körülmények láncolata folytán zsenge korától fogva klostromban nevelkedett és a papi pályára volt szánva, aki azonban, megint csak különös események találkozására, zsidó származásáról tudomást szerezvén, a klostorból a zsidóságra menekült vissza. A csodálatos eset historikuma a következő:

Tusch Henrik — úgy hitták a fiút — most pedig Tusch Salamon ben Ábrahám a neve — 1907-ben Bécsben született. Anyja által az uccára kitételvén, lencsézba került ahonnan négyéves korában egyik galíciai kolostorba vitték. Itt 17 éves koráig maradt. Teljesen keresztény vallásos nevelésben részesült és papnak szánták. A kolostor iskolájában megtanult latinul, németül és lengyelül és egész ottartózkodásának ideje alatt a legodonosabbban arra ügyeltek, hogy a külvilágtól elzárják, mert attól tartottak, hogy zsidó származásáról valami uton-módon tudomást szerezhetne. Zárdai életmódját maga Tusch így írta le:

Esti 6 órától éjjelig nyitott koporsóban aludt, éjjeltől hajnali háromig térden állva imádkozni kellett, háromtól reggeli hatig pedig megint alhatott. A nappal órái az imádkozásnak és a biblia olvasásának voltak szentelve.

Mikor Tusch 17 éves lett, álmában megjelent régen meghalt anyja, félrácigálta s így szólt hozzá: — Te zsidó vagy, térj vissza oda, ahova tartozol!

Reggel elmondta álmolátását a klostrombéli barátoknak, de ezek kinevették és azt tanácsolták neki, veje ki fejéből ezt a dolgot. De anyja újból és újból megjelent, felzavarta álmából és minden alkalommal mindig ugyanazt dörögte a fülébe: — Te zsidó vagy; térj vissza oda, ahová tartozol!

Álmolátása most mégis olyan maradandó hatással volt rá, hogy elvesztette minden vonzódását a klostromhoz és azon törte a fejét, hogyan szökhetne meg mennél hamarabb a barátok házából. Sokat szenvedett ebben a helyzetében és megoldást keresett.

Egy éjszaka azután, mikor szokása szerint éjjel felébredt és az egész zárda mélyesen aludt, lesietett az udvarra és a vízbefelő aggodalmával és elszántságával felmászott a magas köfalra és átvette magát. A vak sötétségben azután addig szaladt, míg egy zsidó házához ért, ahol dörömbölt, kiáltva: — Mentsetek meg! A zsidó befogadta házába, ételt, italt és éjjeli szállást adott neki, reggel azután ruhával is ellátta és a stanislaui főrabbihoz, Hurwitz Dávid Halévihez vitte. Ennek aggodalmi voltak, nem igen adott hitelt a dolognak és antiszemita oldalról várható áskálódásoktól is félt. Így mult el négy hónap, mely idő alatt Tusch igen sokat nélkülözött. De a rabbi, meggyőződésén időközben a fiu becsületességéről, házába fogadta, hogy visszavezesse a zsidósághoz. A circumcisio is a rabbi házába ment végbe, még pedig Tusch kívánságára, narkózis nélkül. Öt hétig beteg a kórházban feküdt; itt megint megjelent álmában az anyja és boldogan a keblere ölelte. Attól fogva azután nem is jelent meg többé.

Felépülése után Tusch Bialistokba és innen Lodzba, a strikovi rebbe házába került. Gyorsan és könnyen alkalmazkodott a zsidó milióhoz, nagy buzgalommal tanult héberül és megismerkedett a zsidó tudás forrásaival. Már kezdetől fogva nagy megértéssel volt a chosid-szokások iránt és idővel ő maga is valósággal chosid lett. A zsidóságra való felvétele csak azután történt, hogy minden kétséget kizáróan megállapították, miszerint anyja zsidó nő és pedig egy galíciai talmudtudós leánya volt, aki atyja halála után keresztény emberhez ment nőül.

Tusch most Amerikába készül, mert most volt novicius, aki visszatért a zsidó hitre, Lengyelországban nem tud boldogulni.

Megbízható ügynökök
a ZSIDÓ UJSÁG részére való előfizetésük gyűjtésére. kerestetnek
Reflektánsok küldjék be ajánlataikat a kiadóhivatalba,
VII., Sip-ucca 10.

voltak. Adler Anesel földvári tekintélyes kereskedő, ki az immár évek óta rabbi nélkül lévő hitközségnek valóságos lelki pásztorja és a Sász-Chevra-nak vezetője és előadója, mélyenjáró halachikus fejtegetésekkel nyitotta meg a szép ünnepet. A מצוה טעורה alkalmával pedig találó agaeikus magyarázatokkal buzdította a hitközség tagjait a Tóra szellemének ápolására és az ifjuság vallásos nevelésére. A szélesebb körökben ismert talmudtudós szavai után a többi résztvevők is magvas magidús-szal emelték az ünnep fényét. Erec Jiszroel és a Tomché Jesivosz javára tekintélyes összeg gyűlt össze.

(A kérés-kérdés pálinkával.) Lapzártakor érkezik hozzánk azon értesítés, hogy újabb idő óta mindegyikféle pálinkán felvetődik a den aggály. Ez azon alapul, hogy a borból készített szesz az idén jóval olcsóbb, mint a szokásos nyersanyagokból gyártott szesz. Közlebbit איה következő számunkban.

(A kisvárdai hitk. szakadása.) melyről mult számunkban hírt adtunk, sajnos, nagyobb mértékűt ölt. Mint ugyan bennünket értesítenek, eddig mintegy kétszáz azoknak száma, akik az orth. hitközségből való kilépési nyilatkozatot aláírták.

(A mezőtelegi főrabbi elhunytáról) irt cikkünkben apelláltunk arra, hogy a hitközség gondoskodjon a megboldogult hét kiskoru árvájáról. Most kapjuk az értesítést, hogy a hitközség az elhunyt fizetését és lakását öt évig megadja az árváknak és hogy a rabbi-állást csak olyan képesített reflektánszal töltsi be, aki az elhalálozott idősebbik leányát feleségül veszi.

(Az Agudasz Jiszroel árvaalapjának tíz éves működése.) Az Agudasz Jiszroel németországi csoport-szervezete 1916-ban árvaalapot létesített. A lefoly. tíz év alatt ez az alap derekasan működött; Kalischban, a német-lergyel határon, Varsóban és Bialistokban öt árvaházat létesített, melyekben állandóan körülbelül 225 árvagyermek van elhelyezve. Az alap ezenkívül lengyel,

litván és galíciai városokban is vagy egyszeres, vagy állandó támogatásban részesíti az árvákat gyámolító intézeteket. 1916-tól 1924-ig az alap több mint egy millió aranymárkát, 1924 és 1925-ben pedig körülbelül 30.000 aranymárkát fordított emberbaráti céljára.

(Egy Thilim - Chevra ünnepélye.) Mint tudósítónk írja, fényes keretek között folyt le a nyiregyházi orth. Thilim-egyletnek szokásos évi „Máve-de-Málche“ ünnepélye. A hitközség immár majdnem valamennyi tagját magába foglaló Egylet teljes számban jelent meg és zsufozásig töltötte meg a Talmud-Tóra által erre a célra átengedett területet. Wohl Árnin egy-letli elnök megnyitóját után a fehér asztalnál Widder Sölem hitközségi rabbi mondott tartalmas beszédet Utána Stern Lipót gondnok beszélt lelkesen, Majd Widder Sölem, rabbi, mély hatású beszéde után a „Misebérechok“ következtek, amelyek — különösen a lelkes beszédek hatása alatt — jelentékenyen meggyarapították a jótékony célú egylet pénztárát. A kintinben sikerült est rendezéséért Fischer Farkas és Berkovits Lajos urakat illeti meg az elismerés.

(A közönség figyelmé) felhívatik a Hungária vegyészeti gyár által előállított „sel peszach כשר kokusz-szappan“ gyártmányára.

(Halálozás.) Ujpestről jelentik nekünk: „Az orthodox főrabbi neje, aki az „Ésesz chájil“ elnevezést a szó szoros értelmében kiérdemelte, tegnap 45 éves korában meghalt. Temetése ma nagy részvét mellett folyt le. — Pá pá ró l kapjuk a következő gyászhirot: Az orth. orsz. Képviselet általános tisztelt tagjának és a helybeli orth. hitközség titkárnak, Marton Ignác L. neje, aki a pápai zsidó nőegylet megalapítója és éveket át elnöke volt, szombat este 78 éves korában elhunyt. A megboldogult matrona mély vallásossága és jótékonyossága és környékén közismert volt. Temetése hétfőn délelőtt ment végbe tisztelői óriási sokaságának részvétele mellett. Gyászbeszédet, az elhunyt utolsó rendelkezéséhez képest, nem mondatta el néhány meghatót és szívet megható szóval. — הנעידה.

(Dunaszerdahelyről) kapjuk lapzártakor a következő táviratot: „Vasárnap állítottunk sírkövet megboldogult nagy rabbinknak, s fiát R. Hillel kedden főrabbinná választottuk. Hitközség“.

Családi hírek.

Neuman Mancika Vác és Guttman Aladár Bonyhád, f. hó 16-án, kedden tartja egybekelési ünnepélyüket, Vácott.

Ullmann Ilonka és Langer Mór f. hó 16-án tartják esküvőjüket Budapesten.

JESIVÁKAT TÁMOGATÓ EGYESÜLET.

TOMCHÉ JESIVÓSZ, GYŐR.

Postacsekk szám 40530.

Az éhező bocherok nevében köszönettel elismerjük az e héten érkezett következő nemeslelkű önkéntes adományokat:

Briszmló alkalmából: Cwi ben Mojsze Löwinger, Bezi, szüdejénél 685.000 korona, Klein Árpád Szabadhegy, fia szüdejénél 385.000 kor.

Sürgőnymegváltások: Snyders Bernát győri főrabbi leányának Stern Gerzson (Komárom) urral való lakodalmanál 750.000 kor.

Templomi adományok: Izr. hitk. Hidasnémeti (Guttman Mór által) 317.000 kor., Izr. Hitk. Szany (Krausz N. által) 425.000 kor., Cong. izr. hitk. Bonyhád 50.000 kor.

Egyéb adományok: Engelman Jenő, Tiszaszederkény, 50.000 kor., Weiner Gusztáv, Budapest, Murányi-ucca 25. (egy fogadás megnyeréséből) 25.000 kor., Koch és Ripp, Bácsalmás, 50.000 kor., Ernst Lajosné Bpest 100.000 kor., Haar Mór Szil-sárkány (leánya névadásánál) 100 ezer kor., Spiegel József, Pókafa (fogadalom teljesítés pernyertesség alkalmából) 2.000.00 kor., Kohn Ernő, Endréd, 50.000 kor., Steiner Béla, Péli, 300.000 kor., Hirschler Miksa, Kálna, 150.000 kor.

Ich ertheile Unterricht für Kinder und Erwachsene in עברית עם מפורשים, נדבחה ניד הדקדק in den Nachmittags und Abendstunden. Mit בר מצוה Kindern lehre ich מפורשים הרופות und דרשה in beliebender Sprache.

Gefällige briefliche Aufträge bitte an folgende Adresse zu richten:

Drach Gyula
hitoktató, Dob-u. 35.

Bosztanai.

Történelmi regény. Írta: Dr. Lehmann M. — Fordította: Eekstein Jenő.

(18. folytatás.)

Ez utóbbi nem tájékozott és midőn terhére lett a királynak. Kosroes száműzte őt. Az asszony előlötti bánatában megbetegedett és meghalt. Halála előtt a legborzazóbb átkokkal illette a királyt, azon meggyőződésének adva kifejezést, hogy fia egykor majd meg fogja őt bosszulni. Azóta Kosroes senkit sem félt jobban, mint saját fiától és őrizkedett, hogy a trónörökösnek okot adjon az elégedetlenségre. Hiszen az utperzsza birodalomban nem tartozott a ritkaságok közé, hogy a fia az atyja ellen fellázadt. Maga Kosroes is menekülni volt kénytelen atyja elől, mivel gyanus volt ellőtte. Hisz anyjának testvérei vetették fogságba Hormuz királyt, megvák ották, majd megölték, hogy unokabácsűket léptessék a trónra, melyet később Bahrem vezér foglalt el. Midőn Kosroes később a rómaiak segítségével a trónra jutott, bár megbosszulta atyjának halálát és kivégeztette a nagybátyákat, kik a királyt megölték, — de a rossz példa még is meg volt adva. Sirueh tudott anyja melőzetetéséről és bosszujáról és elégedetlenkedők elegen voltak az országban. Nem, nem lehet, Bosztanainak meg kell halni. Törvényellenes megkegyelmezése csak a kivánt ürügyet szolgáltatná Siruehnek a lázadásra.

Kosroes Sehrin királyt kereste fel, hogy komor gondolatait eloszlassa, hogy felviduljon. A királynét ép aközben találta, midőn az kétségbeesett gyermekét vigasztalni kísérelte. Dara magánkivűl volt a fájdalomtól. Midőn a királyt megpillantotta, lábai elé vetette magát és úgy kérte, — hogy őt is öltesse meg, mert nem tudna tovább élni, ha Bosztanainak meg kell halni.

„Atyám, mert Bosztanai úgy tett, mint egy nemes férfiúnak cselekedni

* Ujjonnan belépő előfizetőknek a regény eddigi folytatásait kívánatra ingyen és bérmentve megküldjük.

kell“ kiáltá, „mert barátjának menyasszonyát akarta az erőszak elől megvédeni, meg akarod őt öletni? Oh, bár az én testvérem cselekedett volna valaha ily nemesen! Sirueh sebe be fog gyógyulni, de az én szívem sebe sohasem fog behegedni, ha Bosztanainak meg kell halni!“ És keserves zokogásban tört ki, Sehrin is vele sirt és így szólt:

„Kérlek, ó király, kegyelmezz meg az ifjunak miattam és egyetlen gyermekem miatt!“

Mióta Seriha a király hitvese volt egyeuen kérését sem utasította el most azonban sötéten rázta a fejét és így szólt:

„Nem lehet, nem tudom. A hét fejedelem legfelsőbb ielőszeke itélte őt halálra és a megkegyelmezés kedvező ürügy lenne Sirueh részére. Dara, te tehát szereted ezt a zsidó fiút?“

„Ó, én jobban szeretem őt, mint saját életemet, jobban, mint a napfényt!“ válaszolá Dara.

„Hát nem tudod, hogy sohasem lehetsz a neje?“ kérdezte a király.

„Tudom! Szívesen lemondok mindenről, ha a nemes, jó Bosztanai szerencsés lehetne. Ó, atyám, ez a zsidó ifju oly szép, mint a nap, oly okos, mint senki más, oly nemes és jó, — mint a halhatatlan istenek egyike!“

Dara ismét sirni kezdett, a király keze után nyult és könnyeivel borítá azt.

„Igen, e fiu nemes, jó és okos — mondá a király, — magam is jobban szeretem őt, mint a saját fiamat, kitől jobban félek, mint legádázabb ellenségemtől. Te szereted őt, leányom, te is szívem Sehrinje életéért könyörögsz? Én pedig egykor megesküdtem, hogy vigyázni fogok rája, mint a szemem fényére! Jer Dara, megkísérlek még valamit — talán még megmenthetjük.“

Dara felkiáltott örömeiben, atyjára ugrott, azt karjaival átfogva könyvek között sirt és nevetett.

Közben Bosztanai és Achai gond-

terhesen ült a komor földalatti börtönben.

„Bosztanai, miattam kell meghalnod, miattam fog kialudni Dávid fénye!“ mondá Achai szomoruan.

„Ne bánkódj miattam, Achai“ szölt Bosztanai, „amit tettem, minden percben újból megtenném és reménységemet sem vesztöttem még el. I-ten megígérte Davidnak, hogy nemzetsége nem fog kihalni, én pedig az utolsó sarj vagyok Dávid törzséből. Figyelj csak, halod a léptek közeledtét? Ime nyílik a börtön ajtaja. A király!“

Amint a király belépett, Bosztanai és Achai a földet csókolva arcraborult.

„Mit csináltál, Bosztanai? — kérde a király. — Állj fel, beszélni akarok veled.“

„Hogy mit csináltam, ó király?“ — mondá Bosztanai felemelkedve — „barátom menyasszonyát védtem meg a nyers erőszaktól.“

„Lassau szent vérét ontottad, mely Sirueh ereiben folyik — és ez őrt meg kell halnod!“

Bosztanai hallgatott.

„Bosztanai fiam“ folytatta a király „jobban szeretlek, mint saját fiamat, — miért szomorítottál meg annyira, miért kényszerítettél, hogy halálos ítéletet kell aláírnom?“

„A királyok királya gyakorolhatja a kegyelemadás szép jogát“ válaszolá Bosztanai.

„De ebben az esetben nem, különben saját fiamat tenném ellenségemmé. Meg kell halnod Bosztanai. Tudod, kinek fog legjobban fájni halálad?“

„Anyám Jaletta, nagyatyám Kafnai és törzsem összes testvérei fogják halálatom gyászolni.“

„Dara jobban fog sirni, mint azok. Kérdőn nézel rám? Dara, szeretett Sehrinem egyetlen leánya — szeret téged!“

„És te, ó király azért mondod nekem ezt, hogy annál jobban megkeserítsd halálatom?“

„Tehát te is szereted őt?“

„Hogy merészelném szememmel királyom egyetlen leányára fel-emelni?“

„És ha Dara néped leánya volna?“

ÓVÁS!!! Tudatjuk a t. közönséget, hogy a **Deutsch Miksa** budapesti lakosnak előfizetések és hirdetések gyűjtésére, valamint az ezekért járó pénzüsszgek nyugtázására adott megbízást és felhatalmazást a mai nappal **visszavontuk**

A mátol fogva **Deutsch Miksa** kezéhez történt fizetéseket tehát **nem ismerjük el**

Egyszermsind felkérünk mindenkit, aki holtartózkodásról tud, hogy címét velünk sürgösen közölni sziveskedjék.

Budapest, 1926. február hó 12. „ZSIDÓ UJSÁG” kiadóivatala.

„Ó, akkor boldog lennék. És ha csak koldus volna, örömeim és büszkeségem tenném őt hitvesemmé!”

„Bosztanai fiam, visszaadom az életemet, sőt azt akarom, hogy halálom után te ülj a trónomon. Szolgáim, az orvosok gondoskodni fognak, hogy Sírueh sebe halálos kimenetelű legyen. Kebienre! Bosztanai. Légy jó és háladatos fiam!”

A király kitarja karját a zsidó ifju elé, ez azonban mozdulatlanul állt a helyén.

„Uram, elhalmozol kegyeiddel” — szöit. „Megtünnének-e azonban népeid egy olyan királyt, ki nem Ormuzdot és Ahrimánt imádná?”

„Botor ifju” nevetett a király. — „természetesen nyilvánosan bel kell venned a perzsák vallását, szivedben azonban tovább imádhatsz a zsidók i-tenét.”

„Egy pillanatra sem fogom megtagadni menyei atyámat, a mindenhatót, a világ teremtmőjét.”

„Ugy beszélsz, mint botor gyermek. Ha majd már a királyok királya leszel, megparancsolhatod, hogy összes alattvalóid a te i-tenedet imádják. Addig természetesen a perzsák i-tene előtt kell leborulnod.”

„Soha, nagy király, soha sem fogok ily nagy bünt elkövetni.” (Folytatása következik.)

Rejtvény.
— Mannheim Izsák, Pásztó. —

—
—
—

E négy betű elé tegyünk egy-egy héber betűt, hogy a négy szó jelentése legyen: 1. gyertya, 2. nemes, 3. rosszkedvű, 4. egy háziállat.

E négy szót állítsuk úgy össze, hogy a kezdőbetűk egy 4-dal bővítve egy ismert bibliai nevet adjanak.

A megfejtést keddig beküldő előfizetők neveit jövő számunkban közöljük.

Naptár

שבת פ' משפטים כ"ט שבט פ' שקלים
szombat kezdete (Bpest): 4 óra 55 p.
szombat kimenetele 5 „ 40 „
— ראש חודש אדר: vasárnap és hétfő. —

A szerkesztő betegsége folytán a szerkesztésért felelős: **Groszberg Jenő.**

Pályázatok.

Minden szó egyszeri beiktatása 2000, vastagon szedett betűkből 4000 korona

Pályázatok felvételnek: Sip-ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő.

Orthodox hitközségek.

A fülöpsházai orth. hitközség keres május hó 1-ére sochet ubodeket, aki a 15 éven aluli gyermekek hitoktatását is hozzártással ellásza. Javadalmazás: kettő millió korona havonta, sechita, természetbeni lakás és a rendes mellékletmények. Családi állapot, kor és a kabolok adóinak neveit feltüntető pályázók költségeit meghívása esetén fizetjük. *Előjáróság.*

A hajduböszörményi orth. hitközségnél egy metszői állás azonnal betöltendő Joré somájim, kellemes hangú, jó előimádkozó, 3 elismert orthodox rabbitol kaboloval rendelkező 40 éven aluli magyar állampolgár sochet ubodek műmche, mohelpályázók kort, családi állapotot is feltüntető kérvényüket alólírothoz sziveskedjenek küldeni. Fizetés: természetbeni lakás, fél sechita, szokásos mellékletményeken kívül megegyezés szerint. Próba-előimádkozásra csak maghivottak bocsájatnak csak a megválasztottak terítettnek meg utiköltségei. — Rubinstein Benő, hitk. elnök.

Éhezünk! Fázunk!

A jesivák növendékei.
Adja mindenki legalább heti egy koszt-nap megváltását!

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban hálóok, ebédők, szalóngarnitúrák, matraczok, sezlónok, konyhaberendezés.

RÉSZLETRE IS!
Klein D. Kisdiófa-u. 16.

ספרים טליתים
Héber és magyar könyvek
az ország összes iskolái részére is kaphatók.

Héberkönyveket legmagasabb árban vesz. **MÜLLER** könyvkereskedő Laudon-u. 2

Figyelem!

Uj orth. כשר süttőde, orth. משניות állandóan felügyel az összes süttőtermékekre, ugyszintén a sólot: elhelyezésénél. Kiténő házi kenyereim felbarna, 6000 K. — Sütemény drb.-ja 600 K. — Finom izletes barchesz, kg. 12.000 K. — **Hajós Bertalan, Dob-u. 33.**

Felhívjuk

a szombatot megtartó hitestvérek figyelmét **Budapest egyetlen olyan szállítócégére, mely szintén megtartja a szombatot.** Foglalkozom bel- és külföldi szállítmányozási és vámkezelési ügyletekkel. Megbízható cégeknek várnihitelit nyujtok. Butorszállítás saját uj butorkocsijaimmal. **Araim olcsóbbak mint a szombatot nem tartó cégeké!** Hitestvéreink támogatását kérjük:

Schwarz és Salgó szállítócég. Cégtulajdonos: **Salgó Jakab.**
Budapest, VII. Dohány-u. 10 (Tel. J. 123-42)

Neumoderne
Zwirn-Atlasz, Kameelhaar, Zsione, Seidenscheitel zum kämmen, Pell und Haarperücken, wie auch Reparaturen zu billigsten Preisen bei Roza Löwinger, Budapest, VII. Dob-u. 24 I. 24

A budapesti aut. orth. izr. Chevra Kadisa értesíti tagjait, hogy évi **rendes közgyűlését** 1926. f. hó 21-én délután 3 órakor a hitközség disztermében (Dob-u. 35) tartja meg. A tagfelvételek 1926. f. hó 14-én vasárnap d.e. 10 órakor az egylet irodájában, Kazinczy-u. 41. I. e. kezdődnek

Nyomdai munkát

u. m. lakodalmi meghívók, magyar, német, jüdisch-deutsch és héber nyelven, levélpapírok és borítékok, számlák, levelezőlapok, körlevelek, folyóiratok, művek, pre-dikációk stb. nyomtatása a legolcsóbb árak mellett diszes, izléses kivitelben készülnek

SCHWARCZ LIPÓT motorüzemű könyvnyomdájában, **KUNSZENTMIKLÓSON.**
Kérjen ajánlatot!

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei.

Hitközség irodahelyisége: VII., DOB-u. 35 (Közszégháza).

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

Hitközségi mézszárszékek.

1. II., Margit-körut 7.
2. V., Sólyom-utca 24.
3. VI. Szerecsen-utca 13.
4. VII., Wesselényi-utca 15.
5. VII., Kertész-utca 35.
6. VII., Hernád-utca 16.
7. VIII., Magdolna-utca 29.
8. IX., Tompa-utca 17/a.

Hitközségi tejelárusítás.

1. V., Sólyom-utca 24.
2. VII., Dob-utca 35.
3. VII., Wesselényi-utca 18.
4. VIII., Magdolna-utca 29.

Hitközségi baromfivágothelyek,

1. II., Margit-körut 7.

Hitközségi intézmények.

Rituális fürdők. (Mikwa)

1. Ráczfürdő: I., Hadnagy-utca 8-10
2. Köruti fürdő: VII., Erzsébet-körut 49.
3. VIII., Magdolna-utca 29.

Templomok.

1., III., Zsigmond-utca 74.
2. VII., Kazinczy-utca 29-31.
3. VII., Király-utca 1.
4. IX., Tompa-utca 17/a.

Ezüst evőeszközök, dísz tárgyak, gyertyatartók, Menorék כלי קודש

dus választékban gyári árban kaphatók.

SCHLEIFER EZÜSTARU GYAR
II., KAZINCZY UGCA 14.
TELEFON: JÓZSEF 135-28.

Hausen-főle lakástakarítási vállalat

Dob-u. 34, I. em. Telefon: J. 126-75. Elvállal lakástakarítást, ablaktisztítást, padlóbeaszteszt, feregirtást. Továbbá üzletek, irodák, klubok, szállodák, kórházak állandó rendbentartását legolcsóbb árban — Szombaton zárva. — Alapított 1900-ban. —

Rézágy 1,200.000 K

Összecsukó ágy 280.000 „
Sodronyágybetét 220.000 „
Gyermekágyak, vasbutorok, mosdók, afrikamatracok olcsón

Somogyi és társa
Budapest, VII, Holló-ucca 1. sz.
Javításokat vállalunk.
Szombat és ünnepnap zárva.

Sirkövek מצבות

Adler J. sirkőraktárában
Buda pest, VII., Károly-körut 7
Szombat és ünnepnap zárva.

Fa és szén

legmegbízhatóbb bevásárlási forrása

Freund Ábrahámnál
Sas-u. 13. Telefon: Lipót 921-26
Fiók-üzletében Király-ucca 9. sz.

Hirdessünk a „Zsidó Ujság”-ban.

Fa- és szénkereskedés
[Jégkereskedés, kosárfunóda.]

Klein Márton
Budapest, VII., Rombach-ucca. 11.
Elsőrendű porosz szén . 96.000 K
Elsőrendű százaz tűzifa 70.000 K
Legkisebb tétel is ingyen házhoz szállítva Sziveskedjék próbarendelést csinálni.

Weisz Armin כשר ארמון edényáruházában, (Wesselényi-ucca 23. Nagydíófa-ucca sarok) olcsóbban mint bárhol vásárolhat porcelán-, valamint bel- és külföldi zomanc-edényeket. Nálam vásárolt, a használat következtében lepattogzott zomancu edényeket be-cserélek. — Pontos kiszolgálás, a vásárolt áru kívánatra házhoz szállítatik.

Tauber-penzló
ORTH. כשר
ABBÁZIA

központjában — Lederer-penzióval szemben negyvenöt kényelmes szobával

megnyilt

Ezen penziómat is ugyanoly szeltemben fogom vezetni, mint az 5 év óta Siófokon **fennálló** ily üzletemet. — Üzletemben működő felügyelő és metsző 3 neves orth. rabbi kabolójával rendelkezik. Szives pártfogást kér

Tauber - Pensió
SIÓFOK - ABBÁZIA
Tulajdonos: Mandl Márton.

Tisztelet értesítjük vevőinket, hogy megkezdtük a pesti orth. rabbinátus hechserevel ellátott

שול פסח
KOKUSZ - SZAPPAN

gyártását. Kérjük szives megrendeléseiket mielőbb hozzánk juttani. Tisztelettel **Hungaria vegyészeti gyár, Budapest** IX. ker., Páva-ucca. 7.

תולדות אנשי מופת

Az ezen cím alatt 35-40 év előtt a Jüdische Zeitung kiadásában héber betűkkel, német nyelven megjelent könyvecskének egy példányát megvenném. Ajánlatokat ármegjelöléssel „Jüdisch-deutsch” jellegre a Zsidó Ujság kiadóhivatalába kérek.

פורים-שמיעל

יעצמ בניעדורקסט אונד ניכט נאטהוי אויס וענדוי צו קאנען מנלח אחשוורש אין רוים (נראאם). זעהר אינטערעסאנט פון איינעם בעריהמשען פערפאססער. פרייז 20.000 קראנען דער בעטראג אין פארהענין אויף אדדעסטע:

Weisz Israel, Miskolc,
Szentpéteri-kapu 10.

Paplan és matracz

legolcsóbb beszerzési forrása:

Teicher J. paplankészítőnő, VII. Klauzál-tér 2.
Aldolgozási is vállal.

Hajszálakat hölgyek arcáról, kajáról végleg kiirtja felelősséggel: **Pollák Sarolta** Andrássy-ut 38. II. e. „MIRACCLE” hajeltávolító szer széthőléssal utasítással. Szépségápolás. Szemölcsirtás.

Orth. כשר cégek Budapesten:

Vendéglők:

FRÄNKEL-féle orth. כשר buffet és étterem reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legizetesebb házikoszt és süteménykülönlegességek. Előfizetőknek étlap szerint a legmértékesebb árban. Budapest, VII., Rombach ucca 12. Telefon: József 123-07.

Értesítés.

A budakeszi Paksi orth. כשר konyha megnyit, Király-ucca 16, III. udvar, fdsz. 4 fogásos ebéd 20,000 K. — Kivánatra házhoz küldöm. — Előfizetők jutányos árban részesülnek. — Lakodalmakat, banketteket vállalok. **LÖWENWIRT W.**

Legolcsóbb

orth. kóser étkezde. Győződjön meg Salamonné jó és izletes házikosztjáról. Előfizetők előnyben részesülnek Király ucca 8. I. 42.

Legmegbízhatóbb כשר garantált jöminőségű tejtermékek legolcsóbb forrása. — Ugyanott meleg reggeli, uzsonna, vacsora és az összes hozzávaló legizetesebb sűtemények. **Altmann Sámuel, Dob-ucca 28.**

Borkereskedők:

UJ BORPINCE !!

Orth. כשר, kitűnő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók. **Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.**

Orth. כשר של פורים Fehér 12.000 korona

Édes legfinomabb Vörös bor 14.000 K.

BLAU MIKSA BUDAPEST, VII., DOB-UGCA 32. Nyitva vasárnap is, éjjel 12 óráig.

Schlanger Bertalan Paulay Ede-ucca. 15 (otf Szapetson-ucca)

Orth. כשר bor-sajt-vaj, csokoládé, ceres-szappan, savanyu-káposzta és mindenféle fűszerárak

legjutányosabb árban kaphatók. HUSVÉTI FÜSZERÁRUK legmegbízhatóbb beszerzési forrása.

WEISZ MÓR

„MICHJO” orthodox כשר „MICHJO”

keksz-, kétszersült- és teasűtemény-gyára Budapesti, VII., Dob ucca 22 szám.

Telefon: 123-65.

תחת השגחת בית דין ערק דמהל יראים כודאפעסט.

Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

Orthodox כשר csemegeüzlet a Ferencvárosban.

Naponta friss sajt, vaj, mindennemű felvágottak. Naponta friss orth. sütesű kenyér, pénteken ugyanilyen barchesz kapható a **legolcsóbb napi árban**

Reich Lázár, IX., Mester-ucca 34. Ferenc-Körtül közelében.

PANETH-féle

orth. כשר

SZALÁMIGYÁR DEBRECEN.

Ajánlja elismerten legjobb szá-lámi, füstölthus és virstli-gyárt. inányait a legolcsóbb napi árak — mellett. —

Szétküldés postacsomagokban.

Cim: Paneth, szalámigyár Debrecen.

Telefon: 7-22.

Apró Hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 2200 korona. Állástkeresőknek 1000. Apró-hirdetések felvétele: VII., Sip-ucca 10. Jelígs levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

INTELLIGENS, jesivát végzett iatember, benősülne jobb kereskedő családba. Ajánlatokat 27 éves vallásos" jelígre a kiadó-hivatalba kéri.

NOSÚLNE önálló 28 éves, val-lásos kereskedő, megfelelő hozománnyal. „Jövő” jelígre a Zsidó Ujság kiadóhivatalba.

34 EVES, esinos, magas urinó férjhez menne negyven év körül, vallásos intelligens özvegyhez. Azon uriember, ki gyermekének jó anyát, magának jó, gondos feleséget óhajt, írjon „Megértő” jelígre e lap kiadóhivatalba.

FÉRJHEZ menne 38 éves, vallá-sos, reprezentáló, független nrinó lakással és megfelelő hozomány-

nyal intelligens jómódu kereske-dőhöz. Ajánlatokat „Biztos Jövő” jelígre a kiadóba kéretnek.

HÁZIAS, csinos, 22 é es leányo-mat férjhezadnám 23 éven felüli biztos jövedelmű, vallásos uri-emberhez. „Jövő 928” jelígre a kiadóba.

ARVAN maradt 20 éves, feltűnő szép, művelt kis sógorónnek, ismeretség hiányában ezuton ke-resek komoly, vallásos, intelli-gens uriembert biztos pozíció-ban. Teljes című leveleket „Há-zasság” jelígre a Zsidó Ujság kiadó hivatalába kérek.

Allást keres.

ERETTSEGIZET 32 éves fiatal ember, tartalékos tiszt, szomba-

tot tartó vállalatnál irodai, rak-tárnoki, vagy más hasonló állást keres. Szives megkereséseket „Szorgalmas és pontos” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbít.

MEGBIZHATÓ 18 éves, négy polgárit végzett, szombatot tartó rőtös- és dívatáru segéd alkal-mazást keres. Cim: Polták Vilmos Balatonfüred.

ELSŐRENDÜ fehérmemű var-rónő munkát vállal. — Tanít fe-hérmemű szabást, varrást hozott anyagból. — Jósika-u. 10. IV. 38.

GAZDATISZT, ki jelenleg egy nagyobb alföldi birtokon hasonló minőségben van alkalmazva, ál-lását változtatni óhajtana. Aján-latok „Gazdatiszt” jelígre a ki-adóba kéretnek.

Allást nyerne.

FIZETŐ tanulóányok felsőruha szalonba felvétetnek Szombaton zárva. Jósika-u. 10. IV. Moskovitz.

BELVÁROSI női kalap-szalomba tanulóleány fizetéssel felvétetik József-tér 12. Női kalapszalon.

JÓHANGU כהן kiképezheti ma-tárnyi, vagy más hasonló állás-hoz juthat. — Felvilágosítást ad Kohn Mór metsző, Nyiregyháza.

NAGYOBB IPARVALLALAT a budapesti piacon helyi képvise-lőt keres. — Irásbeli ajánlatok „Grafika” jelíge alatt a kiadó-hivatalba.

Különléte.

ORTH. CSALÁDNÁL fiatal fru vagy leány lakást kaphat olcsó áron. Esetleg kosztot is. Mosko-vitz Jakabné VII. Jósika-u. 10. IV. 38.

ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatalembert kvártélyra, eset-leg kosztra is. Schwarczné, Ha-jós-ucca 26.

DEBRECEN állomásnál elve-szett: talisz ezüst atórával, 2 pár filin selyem zsinórral és egy Tilem Aki esetleg megtalálta, megvette, vagy tudomással bir róla, értesítse a tulajdonost: Weisz Jenő, Nagyléa

Nyomatott Kalzburg testvérek könyvnyomdájában, Budapest, VII., Akáca ucca 45. — Felelős Kalzburg Manó.

ZSIDÓ ÚJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKIINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.

TELEFON: József 125-90.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETESI DIJ: I EVRE K 240.000

„ „ 1/2 „ K 120.000

„ „ 1/4 „ K 60.000

Postachequekonto szám: 50.791.

Álvitézkedés és hősiesség.

A mult héten az érdeklődés homlok-terébe került gróf Károlyi-féle levélnek volt a politikai szempontokon kívül egy zsidó homilétikai momentuma is. Ugyanis azt mondták egyesek, hogy gróf Károlyi Jákob-é a hang, de a kéz Vázsonyi Ézsau-é. A kik hagyományos szentírásmagyarázatlan jár-tasok, keserűen elmosolyodtak e kitételre. Mert hisz a hagyomány az egész zsidó tör-ténelmet látja visszatükrözve ebben a hat szóban ידו עשו ויהיה ידו עקב ויהיה ידו עקב „a hang Jákob hangja, a kezek Ézsau kezei”, mert ez azt jelenti, hogy Jákob-é, azaz: a zsidó-ságé csak az eszme, a gondolat, a meggyő-ződés és a zsidó-ellenes külvilágé, Ézsaué, a durva erőszak — micsoda uj midrás lehet tehát az, a mely Ézsau alatt zsidót akar jellemezni.

Elmult egy hét s igazat adott a régi midrásnak. Ézsauanak brutalitása támadt Vázsonyi ellen, a ki az életét veszélyeztető kritikus pillanatban Jákobnak, az eszmét bátran hirdetőnek és önérzetesen hangozta-tónak bizonyult. Gummibottal és revolverrel rontottak Vázsonyira és ő, a fegyvertelen és a családi gyásza következtében nyomott lelkületű férfit, a fegyveres merénylőkkel szemben fölényes bátorságot tanusított. A milyen mélységes megbotránközással kell megbélyegeznünk az aljas merényletet, oly csodálattal, tisztelettel és elégtétellel veszi tudomásul minden ethikai érzéssel bíró em-ber Vázsonyi hősi viselkedését.

Akármilyen elfogult szemmel tekintjük is a merényletet, az kétségtelen, hogy a zava-rospan halászó akoró álvitézekkel szemben az igazi hős a megtámadott volt. Zavaros-ban halászó (דויג) ézsau álvitéznek mondja a zsidó felfogás az edomita Dóéget, a ki igazi „felelőtlen elem” módjára gyilkolásban és feljelentésekben hősködött, mert több száz védtelen kohanitát megölt és azután denúciálta Dávidot, a ki a midrás szerint azt felelte neki: „Micsoda vitézség rejlik

abban, ha egy mélység előtt álló embert le akarsz taszítani, sokkal nagyobb bátor-ság kell a mélységbe zuhanó ember meg-mentéséhez.” (ילקוט תהלים נ"ב)

Az atrocitások hőseinél is megszoktuk, hogy gyáván támadnak védtelen emberekre. Milyen igaz ebben az összefüggésben a talmudi bölcsek kijelentése, hogy szombaton nem szabad fegyvert viselni, mert nem di-csőség, hanem „אנחנו אלה ללנאי (שבת ס"ג) szé-gyenteljes dolog békében a fegyverviselés.

A Vázsonyi elleni merényletben két életfelfogás ütközött össze: a brutalitás és a meggyőződés, de kiütkezött a kettő kö-zötti különbség is: a brutalitás fegyveresen is gyáva, a meggyőződés fegyver nélkül is bátor. Kiderül, hogy Jakob hangja erősebb Ézsau kezénél. És ez a tudat alkotja a zsidó életfelfogás orgonapontját. A zsidóság az erőszakkal szembe a meggyőződésért való szenvedés passzív hősiességét állítja. A hősi halált halt Saulról és fiáról azt zengte a szent költő: „Szerették egymást életükben, hősi halálukban sem váltak el egymástól, sasoknál gyorsabbak és oroszlánoknál bá-torbak voltak”. A középkori ima pedig ugyane szavakkal jellemzi a „jámborokat, a tökéleteseket, a kik feláldozták magukat az Örökkévaló nevének megszenteléseért”. A külvilág erőszakosságával szemben erőt ad nekünk az igazságban, a létjogosultságunk-ban való hitünk. A mig Jakob hangja hal-latszlik — mondja a midrás — a tanházak-ban, a mig a Tóra eszménye él körünkben, Ézsau keze nem hatalmaskodhatik el. Ez a tudat táplálja a zsidó passzív hősiességet, a melynek egyik megnyilvánulása volt Vá-zsonyi hidegvérű fellépése is.

De milyen szép lenne, ha a jákobi ki-tartást és bátorságot nem kellene már pa-zarolni negatívumokra, merényletek vissza-verésére, Ézsau kezének visszatartására, hanem „עשות גבורות בשמים” esőhöz hasonló termé-keny, pozitív hősiességben nyilatkozhaték!